
Награда
Десанка Максимовић

Награда
Десанка Максимовић
14
Мирослав Максимовић
2008

БИБЛИОТЕКА НАГРАДЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“

1

Љубомир Симовић / УЧЕЊЕ У МРАКУ

2

Стеван Раичковић / РАНЕ И КАСНЕ ПЕСМЕ

3

Миодраг Павловић / СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА

4

Танасије Младеновић / НА КРАЈУ МИЛЕНИЈУМА

5

Матија Бећковић / ОД – ДО

6

Милован Данојлић / РАЗГОРЕВАЊЕ ВАТРЕ

7

Бранислав Петровић / ГРАДИЛИШТЕ

8

Борислав Радовић / ПЕСМЕ

9

Слободан Ракитић / ПЛОВИДБА

10

Радмила Јазић / СРЦЕ МЕЂ ЗУБИМА

11

Милосав Тешић / У ТЕСНОМ СКЛОПУ

12

Алек Вукадиновић / КЊИГА ПРСТЕНОВА

13

Слободан Зубановић / КАД БУДЕМ ИМАО 64 ГОДИНЕ

**Мирослав
Максимовић**

**ШАПАТ
КИШЕ
О СЛОБОДИ**

ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Задужбина „Десанке Максимовић“
Просвета
Народна библиотека Србије

Београд
2009

Вољење слободе

Како доћи до Слободе?

Може се доћи до жене с тим именом,
кажу да још постоји у телу глумице
са осмехом што унутрашњим луком
спаја зубе и очи

у светлуцање непознате будућности.

Може се доћи до кафане с тим именом,
кажу да још постоји у забаченој улици,
има кариране столњаке,

има олајисани под
што мирише на стара добра времена.

Може се доћи до робне куће с тим именом,
кажу да од јуче на булевару
отвара врата и мами:

уђите у рај сад или никад,
узмите Слободу на кредит.

Може се доћи до споменика Слобода,
кажу да га је именовао народ
онда када се његовим вођама
учинило да је дошао час победе
над вековима.

Може се доћи до решетке са тим именом,
кажу да га је дао сужањ у бесконачној ћелији
који четрдесет година
има оловку и папир
као једини живот.

Много је путева до Слободе.

Кажу да се на њима могу видети
заљубљени који никад неће загрлити жену,
опијени који никад неће пронаћи кафану,
богати који никад неће имати ништа,
народи који никад неће бити слободни,
сужњи који су слободни
кад пишу.

СПАВАЧ ПОД УПИЈАЧЕМ

I

* * *

Свака пчела из сна долеће:
звезда са ситним очицама
слети на руб јаве.
Ножице јој трепере.

Претвори се у кап
росе на стаклу
свест натопи озоном:
шире се ноздрве собних коња.

Свака звезда са јастука прхне
на окно да гледа спољни свет.
Очицама прави спољни парк
спољне клинце који играју фудбал.

* * *

Лекови сукнули из несвесног:
системи.
Надирање чврсте лепоте
у жива ткива: отварање пора.

Пробој мириса опкољеног чулима
емоционално шуштање белих униформи
нећеш ти синко никада схватити
шта је игла.

Тутањ лековитих семенки.
Штрцају увис унутрашње ватре.
Нестваран јаук. (После су
измишљене приче о здрављу.)

* * *

Кад слабу дигнеш руку
над главу према полицама тврдим
кад на прстима растеш
у празнину је ли тако

кад на твој путу у свет
стоји отпорна глупост дрвенарија
непомерљивих
залетео си се је ли тако

бели листови заустављени у књигама
заувек у сталажама
ћуте тајне
међу строгим корицама је ли тако.

* * *

Уситните ме уситните ову новчаницу!
Да опет купим ону сунчаницу
због које сам се оклизнуо и пао
на морски лед. Нисам зао

јер нисам знао да будем блед
па су ме са обале као мед
полизали таласи: и био сам
дном чудног света поплочан:

сунце је сијало сасвим косо
скоро сам га додиривао росом
детењства. Открио бих ту смицалицу
кад бих опет имао сунчаницу.

* * *

Разумне морске немани
које одржавају ред испод и изнад
окачене на чивилук.
Низ тело им цури уље.

Постао сам разуман па подмећем
шерпе: палачинке хоћу правити
палачинке од леденог меда
теоријске палачинке од хартије.

Па да седим на главној стени
ћаскам са морем које ми доноси
укоричене таласе на преглед.
Славан сам све више.

* * *

Дечје море је пуно уља
које цури из ушију јавних установа
трамваји без напора клизе
јер морска звезда славна је све више.

Низ улицу као низ тобоган
хитнути све четири увис
нека се склоне бубашвабе аутомобила
јер ова звезда славна је све више.

Споменици нека не буду саобраћајци
са белим пелеринама од мермера
нека се склоне у наборе неба:
јер морска звезда славна је све више.

* * *

Ножеви лепоте бљесну на столовима
породичних свечаности
кашике обухватају супу
нежно по очевој наредби

високи напеви из кутије радио космаја
кућнепазитеља држимо на зиду
нека буде како он хоће
брод пун мене љуља се празником

низ пет спратова у двориште:
ту крећу приче нешто друкчије
и врисак скаче на зидић.
Одатле ћутљив угледасмо свет.

* * *

Циц по миц и – ту смо.
Још да отворимо врата
одаје у којој се свет подаје
игри споразуму неразумних.

Треба отворити полако
нажуљати колена чекајући.
Брава је зарђала од озбиљности.
Треба насути морског уља.

Треба отворити што тише
па онда широм, као уста
у која улети јато слепих мишева
и понеки паук.

* * *

Шћућурени у подруму
испод познатих станова на спратовима
дубоко притајени у ходницима
последња деца.

Дишу подрумске одаје
свуда раскомоћен мрак
гледа у нас
као да је већ у читанкама.

Баш зато хајде ако смеш
протури руку кроз решетке
нека провири мисао
и храбро загалами на степеништу.

* * *

Стара генералица из приземља
њен поглед почива на зарђалом катанцу
лице скупљено у жути цвет
окреће се према прозору.

Кад падне вече
густо као ражени хлеб
ко је видео ко је чуо
шта она шибицом тражи?

Столови почивају у миру
дланови зидова склопљени над самоћом
успомене додирнуте дукатима звецкају
црна мушица свира.

* * *

Недељом док духовне воде
буде заспале металне склопке
а шнале у косама жена постају
ружичасти слапови веселих мисли.

Недељом у радосну битку
на пијацу све живо креће
циче домаћице у разговорима
циче птице у крошњама.

Марширају улицом пера младих лукова
горе-доле патролирају поспане очи трешања
од среће се расцветали карфиоли
из цегера вире дигнути удови мркви.

Трамваји
доносиоци звукова из предграђа
неразумљиви мрмор шрафова
метални јунаци народне маште.

Весело клопарање двојке ка славији
тешко брундање седмице у пењању
лаки проласци нових десетки
– то беху бројеви свих наших митова.

А трамваји ко трамваји незаинтересовани
од бледог стакла капке навукли на очи
у нејасним прозорима
дотрајавају сенке далеких људи.

Зеленило

у једном налету поплави улице
куће се скупе у гомиле
које постану острва.

Бандере чудни светионици
изгубљени чамци аутомобили
од града ни трага
само бескрајно море пролећа.

Само бескрајно море пролећа
запљускује моје прозоре
скупићу уста проговорићу
као зеленило у једном налету.

II

ХАМЛЕТ У ЊЕГОШЕВУ

Видиш ли ме још и сад
ти, детињство, багремов листе?
Ко некад – пре но што сам из чисте
радости сручио се у склад.

Жуте, многобројне фиоке
чувају непознату слику.
Хоћу ли познати у детињем лику
бору Равнице, те грдне стоке:

златно море као стакло сија,
зрелије од часа до часа –
изнад тихог жита које се таласа
плови бели дан: Офелија.

Видиш ли је још и сад
ти, детињство, багремов листе?
Ко некад – пре но што сам из чисте
радости ишчезао млад.

НА БЕОГРАДСКОМ ХИПОДРОМУ

На хиподрому коњи псују
обилну зоб из говора.
Џокеји, након доделе ловора,
дискретно у траву пљују.

Срећни подижу паре,
несрећни причају о срећи.
У великој платненој врећи
пронесоше народу букваре.

А народ прође возом мимо
славља, у другој класи.
Велика трко, све нас си
попрскала успешном климом.

Чак ће као новчани цвет
прснути и голубије јато!
Нећу да радим, јер платом
не могу сазнати свет.

У ЛОНЦУ

Испражњен простор
дубок од напорних звезда
које кључају
испод невидљиве опне.

Ту све пати,
чекајући
да огромна кашика снова
прича о другим, спокојним
световима.

ОБАЛА

Талас разиграних копита
у лице жалу:
прегажен мрмор шљунка,
језик обале.

Ово ће време згуснути скокове
мог унутрашњег коња.

ЈАЧАЊА

Ваздух сам подмлађивао
укупним напором:
живи облачићи паре
нису тек простим даром

дисања настајали,
већ вољом плућа
да се у мехуриће,
у прскајућа надахнућа

сажму спољне силе
и свеже диске сачине.
Сврху нисам мењао,
али јесам начине.

Тако је јачала
уморна срчана опна:
одморан, знао сам
да ко нова копна

откријем купатила
где страшне пузавице
сручују млазеве
право у лице.

Нека отпочну паре
из текућег стања!
Изнутра хоћу
детаљнија прања,

строга прашино
стечена на улици.
Мирисни сапун
на исправној полици.

НОВА МУЗИКА

Сажми, сажми у смех
опасни светски ветар
чврсто лупај, куј плех
јер то је нови оркестар.

Чекићни стуб је прав:
туда силази у склад
наковња удар јак, сав
напор, сва душевна глад

за радном музиком.
Опиши лични лук
класном куцаљком
која примењује звук.

Свет и све то (чуј!)
то није из сна зуј,
то је тестерични рез
који стреса опрез

у околна окна.
Густог дима локна –
тако је очешљан
мастан, фабрички дан.

Диши, уграђуј у смех
опасни светски ветар,
чврсто лупај, куј плех
јер то је нови оркестар.

МАТУРА
или
ЗАЛАЗАК СУНЦА

На небу је прегорело
зрно кафе.
Мирисни димови,
изведите ме из главе –

отежала цигара
у душу се спушта.
Вечерас се мисао
из школе распушта,

опет је одложен дан
и запаљење грла
ко врући хоризонт
нечујно се распрострло.

Разједај, разједај,
дневна и моја болести,
ја ћу те ипак
у шетњу извести

чим сунце у грло
запаљено зађе:
на иглицама свежине
здравље да нађем.

Не носи ми ноћ-кутију,
Велики Свете,
у којој су уредно
сложене звезде-таблете.

СПАВАЧ ПОД УПИЈАЧЕМ

Ко ме то будног звао у сну?
Покривен сам длакавим упијачем
и хоћу да спавам, док не згусну
мисли у мастилу јачем.

Јесу ли још далеко морепловци
који прате нежну Молелух?
Ако јесу – нећу у оловци
за слабу стварност да имам слух:

све насртљиве, оштре речи
ишчезну у патњи разливених
слова на упијачу. Да ли лечи
воља тих длачица слушних?

Спавам да бих боље будан био,
да бих васпитао лично бремене,
да бих, жедан, дневну воду сносио.
Спавам да ми прође ово време.

Још није пролеће. Не листа дрво
на коме прскају стаклени врапци.
Доба спава; а кад спава хоће прво
да заборави себе. Очни капци

тешке су светске завесе. Затвори
простор! хоћу да спавам ко заклан.
И нећу да ишта сувишно говори
то спавање. Ово је основни сан.

Зачаране, у очној колевци
бдију ситне експлозије.
Ко петао у јутарњој попевци
црвен-талас би да се прелије.

Јесу ли у њему морепловци?
Напет је, хоће да прсне дух
у графиту, у грубој оловци.
А Молелух, где је Молелух?

НАПУШТАЊЕ ЦИГАРЕТЕ

Немоћан, покушавам живети
у дуванском лишћу без сна.
То је навика коју ћу умети
у моћ претворити, јер је покретна.

Тако верујем у сврху ствари.
Ја видим јасне линије и боје
у успављујућој плавој пари:
сврхе, свака за се, у позадини стоје.

Послеподне, кад дубоке леже
у души сенке. Дубина је то коју
са јасним цртама предмета веже
мисао пушача о врховном броју
и о распореду бића, о стварном
шаховском пољу. Димни грами
где лако одлазе, бившу цигарету
шта то вуче, у нестварност мами?

Ја немам појам о јединству.
Време, системи, општи обриси
знаци су о првој нејасности, о братству
живота: стари и нови мириси,

обиље, дуванско лишће -
када се из материје гледа
свет је неозбиљно откриће.
Постаје дим, пара која се не да.

Видевши да сам ишчезао,
пријатељи су се подаље стисли.
Али се подигао плави анђео
и цигарета први пут мисли.

ОПИС НИЈЕ КОНАЧАН

Описујем механичко вече.
Залазак пилуле
за спавање. Живот тече
кроз танке жиле.

Описујем спавање и сан.
У свету не тражи ништа:
ти ниси изабран.
Тоне детињство у дворишта.

Описујем ноћ и црнину:
у њу се спреми да клонеш.
Ако желиш пратњу-месечину,
ево: стаклени зраци звоне.

Описујем зору и свежа крила:
долазак прве птице.
Заборави, болест је била,
гледај, гледај нетремице.

Описујем јутро и јабуку
коју си загризао као десети неко.
Већ си јак, ал требаш руку
да пређеш зид – у живот преко.

Описујем унутрашњу топлину
у којој достиже зрелост дан.
Пошто је тиме претварам у висину,
схватам да опис није коначан.

МЕЊАЧИ

БАНОВО БРДО

У тачним солитерима
сложене су опширне књиге
из којих учимо о световима.
Високе светске куле!

То је крајина, хладне терасе снова,
лимени цвет на седмом спрату
који не расте човеку-брату, већ обнова
звезде жели да буде, нови демијург.

Куда се пењу стамбене баште,
на висину нова мисао мирише.
Ваздушни салони, са дна језера, из маште,
одједанпут су искочили у стварност.

Али пепео сипи из небеске луле,
зграде штрче корењем увис.
Мада су решили да му маску згуле,
мењачи света труну у собама.

БЕОГРАД, НОЋ

Тамноплава дама легла је на град,
не да спава: да бдије.
Време нас је, нарушивши склад
жица и живаца, заборавило и заспало.

Волим такве вожње кад моје око
сме да искочи на првој станици.
Одатле гледа како бучним скоком
одмиче трамвај са напуштеним животом.

Волим што остајем миран
и што једноставно могу рећи:
лични поступак није биран,
ево се, ко текућина, селим у садржај.

Нисам отишао с буком,
ја смирујем град.
Нежно, унутрашњом руком,
склапам капке на светиљкама детета.

САДРЖАЈ ПРОЗОРА

Када се у стакло преливају садржаји
нечег стварног: улице, или слике –
онда окно може радосно да засјаји
ослобођено чудне напетости.

Ма колико ме супротностима притисли,
у окно се лије унутрашња вода.
Ту, на неприметној граници су се стисли
ломови и крупне снаге светлости.

До лаката бих замочио руке у зденац
где, ко дубинско око, плови цвет.
Мирно бих испљускао лице, ко буба лена
из детињства.

ПРИВАТНА ЈЕСЕН

Лишће опада у машту,
неко, изгледа, опет сања.
У велику душу, у башту
слажу се различите магле.

Од замаха несхватљиве косе
откочи само легну...
Коме се сад чини да носе
дрва из древне шуме?

Зрели плодови и без брања
могу се потпуно јести.
Коме се то чини да сања,
да ветар дува у трубу?

На нове начине дрма светом
уморни јединствени покрет.
Он ће и башту, као салветом,
покрити плавим ваздухом.

ЛИЧНОСТИ

Како се дићи из болести,
изненада постати јасан?
Ту и тамо, нехотице, ничу личности
и чезну за тешким и још тежим плесом.

Употпуњавање воље,
значај усправних тела.
Хајде да поново замислимо поље
на коме, снажно ко здравље, расте дрвеће.

Та количина из земље избија,
способност да се буде тежак водоскок.
Времена су, ко платна, све чистија,
нема ко глину да меси, да се игра.

Да ли је свима потребно, као мени,
посматралиште телесне светлости?
Под кожом вени, светиљко, вени!
светлосне масе не дотичу те, јер крећу.

Непознати плес потомака.
Болујем, а тело тражи да се будуће,
ко једначина с пуно разломака,
слије у једну и једину меру.

ПРАЗНИК

За неиздрживи празник
одрадио сам у сну.
Тако се десило, јер главни
правци одоше у шуму, да спавају.

Дрвеће прихвати шумску паролу
о једнакости. Рекох: хоћу
да растем. Деси се, тако у ролу
уведох несхватљиве цртице.

Сунце је зажарена цртица,
Месец – цртица умочена у хладну воду.
Наиме, тако је стварност ко гранчица
организовала зеленкасте цртице лишћа.

И поново је расла шума,
сад још и неиздрживи празник.
Десило се, сан је скренуо с друма
и променио шуму – додавши хајдука.

ПОНОЋНА РЕВОЛУЦИЈА

На улици млаз постаје свачији
када се вода претвори у кишу.
Одједанпут, у револуцији,
асвалт боље и природније дише.

Непотребно је гумено црево,
може се увући у клупко, да спава.
Капи, у ритму кише, скрећу лево,
искошене су јер журе по своја права.

Пљускајте, лијте брзи пљускови,
тако се лије садржај.
На близом небу згрушани су снови
које мењате ко вода шећер.

Тако, значи, млаз постаје свачији,
киша уопшти и да смисао води.
Јаким мирисом, као у револуцији,
донесе свежину далеког јутра.

КОНЦЕРТ

Музика пошсећа на пену,
лако се диже и спушта у концертној чаши
на чијим рубовима вену
душе слушалаца у појединачном ритму.

Музика пошсећа на пену,
испод је клокот народног хора.
Добош је знак да ће да крену
звучни мехурићи ка слободи.

Грлећи ваздух, као жену,
диригент излази из самоће.
Страшан је његов напор да се прену
из нестварности звуци,

да с оркестра скине копрену
и да с њим заједно полети.
Хоће ли тада из глуве степе да крену
Бабелъ и црвена коњица, у једном?

СЛИВЕНА У УЏБЕНИКЕ, ПРОТИВ МОЈЕ ВОЉЕ

Треба јести, треба јести
чорбе и друга тешка јела.
Треба свет у корену потрести,
корен је у радничкој мензи.

Поплава радничких јела
допринеће слободи.
У стомаку, биће расподела
материје праведнија.

Говори као што једеш,
речи треба да буду комади.
У живот треба да нас уведе
мирис и моћна ситница.

Сваки у свом свету, уклети,
зевају тањири.
Мува од стола до стола лети
и нема где да падне.

МЕЊАЧНИЦА

Једна мала, сасвим мала буба
испитује плави простор јутра.
Она је дошла до руба
света. Она ћути.

А тамо даље, од руба полице
улево – седе службеници.
Суви ваздух мењачнице
пуцкета им у коси, на ноктима.

Они га удишу, као и све друго.
Све је исто, могуће је заменити
паветни дим из луле – тугом
влажних шумских озона;

ваздух се премешта из собе у собу,
отпада, као влакна, са крила птица
на улице; ваздух у гробу
мења се за мирис папира и ватре.

Једна мала, сасвим мала буба
испитује плави простор јутра.
Она је стигла до руба
равне полице. Службеница!

ПУТУЈЕМ, АЛИ НИСАМ ВИДЕО ОДСУТНУ РАВНИЦУ

Имао сам прост задатак:
да додам и одузmem понешто,
да обезбедим срећан повратак
у јединствену земљу.

То је та земља која постоји,
то је стварни податак о мени.
У њој и рима попречно стоји,
као греда са које виси садржај.

Садржај: љуља се тешка кап,
обешена у сну. Да ли ће се откинути,
да провали из себе у слап,
да љуљне у одсутну равницу.

ПОВРАТАК У ДОМ

Умро сам. Био је мај.
Дим је владао светом ниских
породичних кућа, у бескрај
одлазећи из цигарете.

Влат по влат, у чај
слагале су се биљке.
Тако је настајао мали рај
пуних и топлих шоља.

Не као уопштени крај,
јер је душа и даље, лебдећи,
кружила око лампе: дај,
дај да боље пипнем ствари!

Пуних и топлих шоља рај,
крвоток, проширен мирис.
Мада је страсно испарио, знај,
човек би да се врати у заједничкој капи.

СИЛАЗАК У КАФАНУ

Треба пустити људе,
да их спаја непознати мирис.
Кафанска пространства жуде
за коначним стварима.

То је нежност, ти обични
прсти-цигарете.
Уместо снова, нека логични
дим стварности лебди.

Како чаше прозрочно лете,
како је звонко време!
У усхићењу, у нама је дете
одједном постало *цео* човек.

У чистом часу све ћемо схватити
доживети музичко пијанство.
Али никад више нећемо у нити
корака повезати стварност.

МОЖДА ЈЕДИНО МОГУЋА, ЉУБАВНА ПЕСМА

На мокри асвалт клизно је поглед њен,
ко беспомоћна флаша са бескрајне траке.
Мало се тргну затим смирио плен
у непомичној клопци ја те волим Заремба.

Жуманце у чаши, јесам ли сам своје око
у стакло ставио да бих материју боље гледао.
Кад сам из серије у самоћу падао, дубоко
у паду шта сам нашао да те волим Заремба?

У стаклу флаше довољно је сунца скупљено
за једну нову течност, за нови свет.
А има нешто што неће да се роди, притуљено
у овој речи дрема ја те волим Заремба.

Нема откровења, дечак је првим каменом
ватру открио, али из пећина не излазе људи.
Јесам ли достојан, зашто сам случајно
раменом
додирно могућу светлост: да те волим
Заремба?

ЈЕДИНО ЈУТРО

Први пут дан је свануо
у ораховој и у очној љусци.
На свачија врата „сан“ је бануо
на овај или било који други начин.

Мислим да је вода пљускала
у чаши, свесна свежег облика.
Брава се, од рђе, распала –
могућност да себе отворе врата.

Соба је живнула, пуна података
о нараслој стварности.
Скинувши лопате очних капака,
човек се будио у радосној самоћи.

После туђега и досадног мрака
покрет је присуствовао у свему.
Почело је, из заједничких остатака,
рађање Детета-Звезде.

РЕТКЕ СКЛОНОСТИ

У Кнез Михајлову улазим као у салу:
свечана и тиха, сасвим тиха напетост.
Ту сам у потпуности развио малу
особину: посматрати самог себе.

Једноставна, и пријатна блискост
излога: ћутим кроз брбљиве ствари.
Идем у прошлост као у будућност –
изгледа да никако не старим.

Куће носе временско бреме
и у нестварност затварају окна.
Са нешто страха и благе треме
схватићу размак од тајне

коју, нагло, крилима, птице
подижу са плочника у небо.
Нећу се сетити на углу које улице
постоји Тринаест Правих Часовника.

ЗАВЕТРИНА У ПРОКОПУ

Јуче је сунце лебдело у плину,
на конопцу сушила се вода.
На зиду дашчаре, о клину,
висила је непогода.

Уместо сјаја у панонску дубину
плови брод пун смећа.
Београдско небо плаво! у плину,
димни акварели фабрика.

Мирно чекајући судбину
стада зграда дремају у даљини.
А нека река скупља чланарину
од усамљених мостова.

Затим дотакне тишину
киша, мноштво водених душица,
модри раст у коме гину
клице, шљапкање детињства.

Капи, пољупцима, брзо скину
прашину са уморне земље.
Пијан од страсти, на заветрину
голим прсима навали ветар.

РЕЧНИК

Помаже ли ми листање Речника?

Са мало воље,
одатле ће пожурити вечни ка
животу, сваки на својој метли.

Мами их мирис новог слова
које је тек испало из машине.
Машина је такође нова –
то је машина тишине.

Али у страсном срцу машине
постоји свака реч.
Одатле су страшне тишине
почеле да мењају свет.

ВОЖЊА, АУТОМОБИЛОМ

Престигли смо себе.
Шуме нам се сручују у лице
без видљиве потребе.
Неозбиљан а жив – свет.

Вожња, лупа срца.
Чудан и слеп, таман и леп
километар се ко згажени црв копрца.
Волите се, деонице!

јер је непозната дужина.
Небом се пролећни бескраји
лењо растежу, ко дечја слина.
Из тишине навире извор –

личне нас свежине теше.
Ту смо стали, да схватимо
како Биљана платно белеше
у неизмишљеној води.

ЛОВ, СЛИКА, СТВАРНОСТ

Све је у висини ока,
од трепавица шума.
Срна ће лако, у два-три скока,
киднути из слике.

Уместо крви, из њеног бока
– измишљени снег.
„Ево колибе“ – показа рукав
ведри руски песник-кнез.

Натпис: „Ишли смо ка
мапи, ловци чарне свежине.“
Испод, преко целог блока,
нацртана источна она.

Милиони стрептокока
кишили су јој у лице.
Одолела је тамна мока,
густи подочњаци.

Ишла у Индију, по дубока
својства тишине.
Али се одатле, пре рока,
вратила у потезу пера.

Волим је помоћу ока,
њених трепавица шуму.
И то што ће лако, са два-три скока,
претворити се у срну.

ГОВОРИ СУ ОД ПРОВИДНОГ ЦЕЛОФАНА

Говори су од провидног целофана.
Пред вратима радног бироа,
кроз гомиле нестрпљивих дана
јасно се види самоћа.

Бескрајна јасноћа огледала.
Како је синуо лик црнца
када је маска пала
са нацртаног сунца!

Промаја се шали, у ходник
плови пространи шум тепиха.
Ухо се већ навикло да „клик!“
писаће машине схвати као промену.

Ојачан стотинама ситних рана –
папир. Маска је пала. Лице писца,
чистије од провидног целофана,
лебди на излазу из собе у ваздух.

ФИЗИЧКИ КАБИНЕТ

Уништавам лично зрнце
песка у циклотрону.
Али, у секунди, видим црнце
са памучним балама.

Посматрам потпуне масе
како крећу без циља.
У истом трену видим да се
враћају радници са параде.

Полако схватам протоне.
Затим гледам како се
на железничке пероне
слеже тужни дим даљина.

И како, у једном гама-зраку,
махнувши, драга жена
пада на бескрајну траку
ко бешумна свила.

ИЗРАЂИВАЧИ ЦИГАРА

„Добра цигара, напротив, то је
ствар за коју је требало
времена, сабраности и мира.“

Хари Маршинсон

Скупљао сам бесна
довикивања дувана
у цигару која, тесна,
чува мирисне ширине.

Ситно корача сан
у прашњавој радионици.
У степама експлодира дан,
врцају звезде!

Две-три просте справе
додирују самоћу.
Како да димове из главе
изведем у простор?

Како да покрет цигар-ножа
добије нешто од чврстине
берача дувана? – њихова је кожа
груба од природне лакоће.

Ситно корача сан,
на полицама: сложен папир.
Обрађујем дуван
да бих могао путовати.

Пушећи цигару,
Њене сам посмртне остатке
пуштао да у пепељару
скривају тугу.

ЛАЂЕ НИЗ САВУ

Над Београдом је балон
са затвореним ваздухом.
Молим се: бар мало
дуни ветре!

Равницу познајем: Срем,
а десно и непотребно – Банат.
У Бачкој сам се родио, али и пре
овуда сам пролазио: Сеобе.

Дунав – црево усисивача
за прашину; панонски тепих.
Са рукава историјског шетача
отпада труње и понека година.

Као васионска мрва,
случајно пала –
41.
За ручком, на салвету.

НА ТОПЛОЈ ОБАЛИ САВЕ

Када је страшни људски строј
прешао преко људи,
нежно-плави небески крој
довршавали су авиони.

Када је народ, преведен у број
градова, ратова и села,
отпочињао рад на неразвијеној
индустријској основи сна.

Када су биљке лучиле зној
под несносним притиском сунца,
а државе, свладавши непокој,
одумирале преко лета.

Када је расло знање на општој
пољани, уз свирку ветра,
подршку кише и граната, а мој
удео остајао сасвим мали –

имао сам снаге да у слој
живота уметнем слој папира,
да склопим свеску на топлој
обали Саве, крај речи.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

I

ОСМЕХ ИЗ БИБЛИОТЕКЕ

Била у библиотеци плавојка
у старој рушевној згради
за тешким излизаним столом писала
не лепа
али са полуосмехом што мирише на прашину
и наговештава тајанствене странице књига

истом пажњом
ослушкивала корак писца у сали
и варљиви корак у вечној реченици

као лабуд дизала главу
лет, лет, буба-маро

тридесет библиотечких столова
и издржљиви читачи
народ

на улазу у народ:
плавојка.

ВОЗОВИ

Возови из опширних књига
из даљина светски возови
са озбиљних црних димњака
лепршају комади плаветнила
лепа и чиста млетачка платна
роне у складно небо
лаки возови-мисли
и тешки ратни теретњаци
труне запад изнад шина
на меким крилима књига
варнице слећу у шуме дивљих народа

(док сам растао и учио писмо
у купеу приљубивши уз окно лице
патио је заљубљени дечак).

AN DIE FERNE GELIEBTE

„Посластичарници
појести све колаче из срца“
рече твој деда
изумро пре више векова
док је кишу отресао с рукава

кроз те кишне завесице
и сада се слабије виде
догађаји
рушење стабла секиром
падање вечери
и борба варница
с вековном тмином.

БРЗА ЗАЉУБЉИВАЊА, НЕПОСТОЈЕЋЕ ЛЈУБАВИ

Загледане у измицање нити
младе жене
за ткачким машинама
очекују морнара

јер ће да прође загледан
у чувене пределе

зује унутрашње машине
и задовољно преду

срећне младе мачке.

БИОСКОП И ФАКУЛТЕТ

Збогом стара сура зградо
збогом унутрашња црто мојих напредовања
идем у биоскоп
ту сам открио радост непознатих светова
пупољке африку
и прво шикљање пролећа из жена
скијање на јахорини
чежњу за потпуним снегом
тишину траве
и нестварни мир воде на мљету
живахне покрете људи борбу
и брзо измицање драгих слика

збогом стара издржљива зградо
никад нисам успео да збиља уђем
у старинске мирисе твојих соба
да се ослоним на чврсту клупу
збогом стара књиго
из које
: ни професор ни ђак
журим.

МРТВА ПРИРОДА

Лустер виси са таванице
са лустера виси сенка
соба није празна
на столу је књига
(тесна конференцијска сала
са сликом писца у прочељу
у којој сваки час
са својих места скачу слова
јављају се за реч)
а поред књиге „паркер“ оловка
(подморница
дубоко потонула
у њој капетан Немо
претворен у плаво хемијско море
припрема повратак у свеску звану свет).

ДОГАЂАЈ С ЛЕКАРОМ

Када из пространих ходника
кроз бели довратак
уђеш у хладну светлост собе
удешене за свечаност
лези на сто „па ово мало савета упиши
У сећање. Не дај мисли језика,
Ни дела каквој мисли незгодној“
нека разматрају детаље живота
нека слушају у унутрашњој Опери
глас далеког љиљана
чији вео плови низ велику вену
нека те посматрају безбојни окулари
и удишу светла плућа мантила
нека се слаба утроба
та стидљива унутрашњост
распукне као мајски цвет.

КОЊАК

Све истине жестоко замиришу у зраку!
Време је да човек проговори о себи
ћутећи.

Снага коју смо имали,
древна количина коју смо потрошили,
ево улази на врата
да разруши зидове собе,
да поквари распоред стола и папира,
да хукне!

Време је да мирис замени срећу,
да мука жестоко проструји зраком.

У јаком срцу коњака,
у тужној боји далеког заласка,
гомила година спава.

Време је да човек проговори о себи
ћутећи, на уста коњака,
кроз осунчано грло чаше.

II

ЗЕМЉА, ВАТРА, ВАЗДУХ, ВОДА, ОЉА

I

Када смо излазили из шипанске луке
наиме када је брод
тврдим прамцем напао таласе
на клупама су седели и лежали људи
пребројавали унутрашњи ситниш
чешући длакаве удове
као да је палуба грана
са које се еволуцијом силази на мљет

пиши обичне песме рекоше у дубровнику

кроз воду су се одвајале хиљаде оргуљских
цеви

наша музика у свету
бах шапну ветар
уплашена дубина у чипкама пене
осим диригента да ли нас још штогод чека
у обећаној земљи
да ли дућани од богатог гвожђа
дрвеће чија је снага распоређена у пејзажу
испосничко платно за бедра

према земљи брод иде
ваљају се телеса античких војника

из књижевности идући у живот
можемо стићи само на острво

који се враћају из унутрашњих мора
пуни су чистих трава и мртви
тешко ће се снаћи на копну
где је важно стићи и утећи
и на страшном месту постојати

доктор галеб бдије јер мора су мрачна

тражећи смисао отишли смо далеко
иза седам гора иза седам бора
вероватно шишарке
и животиње које смо припитомили гајећи
децу
и понеки орман због следеће песме

волећемо стотину година
чим сазнамо кога.

II

Одакле потреба да будемо једноставни?
Шта је стварност ормана?

Два храста
на брегу,
са шумом лишћа и цвркутаваца
и тајном везом сокова и земље
која је расхлађена грудва у васиони.

Соба
која чува и друге предмете
и у ствари је наш напор
 да затворимо простор
 да бисмо у њему могли
 да живимо.

Столарска радионица, фабрика дрвета,
што је друго име
за заједнички рад различитих људи
и сви догађаји
из њиховог живота
које би орман могао осетити
– да је осетљив
и чути – да је музичар.

Капути, кошуље, цемпери
поредани на осамнаест вешалица
– нико их не носи, неко их носи.
Висе.

Или прашина
настала трошењем,
лаганим умирањем облика
што се враћа у материју
жудећи за првим животом:
тешка се прашина слеже на ствари
од којих настаје,
лагана кружи ваздухом
и не уме да падне.

Са становишта опеваног предмета
песник је биће лаке прашине.

Шта је стварност тог ормана
у далекој соби
на копну?
Одакле потреба да будемо једноставни?
Имамо четири стране света.
До пете растемо, као ватра.

III

Небеске цеви провучене кроз грање
иду шумом напипавају невидљиву стазу
и на чистини се точе у облик човечји
у два облика: мушки и женски
мушки се одмах распрсне у цвркут птица
једноставно прхне у лишће
у зелени трокут делања маште певања
женски се вуче по тлу
залази у сенке пањева за собом оставља влагу
напипава невидљиви начин
да добије дојке
и нежне мишице руку
да после толико векова постане стварност
у кухињи међу боровима док кува супу
или се протеже у замку од ружичастог платна
саграђеном по прорачуну несрећних
генерација
да буде срећна
да савлада свој ограничени облик
да из свакодневних поступака настану
ВЕЛИКИ ЗЕЛЕНИ СВЕТОВИ
велики ваздух који не постоји.

IV

Пороци би нас зближили
да немамо врлине.
Ќуваш каву, међу стаблима,
јачу, такву волиш,
и мене волиш оволико,
појављујеш се из тешке боровине,
из смола,

са цветом у коси –
моја мод гон?
Живот је камповање
на различитим местима,
породица изумире, кажеш,
треба бити ветар
„је л’ то ти хујиш“,
дон кихот је човек:
из распореног цина
окаченог на грану
вода цури на прсте.
На росинанти својих књига
увек ћеш пројахати поред људи.
Кава је одлична,
вода је свежа
(како рећи нежност
а да не буде смешна),
умијмо се, доручкујмо,
немогућност заменимо изјавом
– чим се у животу појави
празна полица
брже-боље је попунимо;
у часу смрти, осврнувши се,
угледамо огроман магацин
непотребних ствари.

Плаве небеске цеви провучене кроз собу
парно грејање
неко га зове и божанским
бог је смештен на обалу саве
дише на димњаке
и има дебеле металне вене
чији су крајеви провучени кроз собу
чуј како шуми пара нестајања
изнад ствари изнад невиних књига
изнад оље која спава
као далеко светлуцаво море
конкретније речено
она је господар собе
врховни мештар нарочитог распореда
карте за концерт заборавља у хладњаку
у уметност треба ући хладна срца
да би нас грејала
а песму о супи не треба писати речима
као што су лонац шпорет резанци кување
њих људи знају
и свакодневно без тешкоћа користе
треба једноставно на папир просути тањир
супе
затим песму док се још пуши
удисати пуним плућима.

док их чамац не пресече
клизнувши нагло
оловком преко папира
„Окренуо сам страницу“
да би иза окуке,
испод стабла што у води кваси прсте,
свом тежином предмета
и силином проученог погона
поиграо се, играчка,
праћен свитом капљица кроз свет;

а горе, наврх брда,
изнад игри на мору,
задубљен у књигу пучине,
непомичан
човек
скамењен
јер је сањао реченицу која ће тачно да објасни
живот,
па вековима не сме да се пробуди

– то је путерно море,
море од путера,
пакло од петсто грама,
које зими, у ужурбаним продавницама,
вадимо из деникеновских фрижидера,
купујемо,
да нам у тесном стану клизи у црева,
да нас греје.

FIOR, FRONDI, HERBE, OMBRE,
ANTRI, ONDE, AURE SOAVI

Свршимо!

Лепетајући крилима као врабац
слетео сам авионом на биљни покривач
Херцегновог
шуме ливаде пашњаци мочваре биљке старих
зидина
простиру се пред људима и заборављају их
остављени одлазе у бифе
донесен из далеке Африке у шумици
„железног дрвета“
ту се легу разна деца биљне бубе
једу зеленило кроз црвене образе им се види
палме агаве цикаси опунције алоје
херцегнови је историја неколико биљки
магнолије мимозе еукалиптуси
схватам да је прошлост град
да ћу биљка и стара зидина провести лето
прилепљен на грану цивилизације
хтео сам да нађем Њу
налазио стабло бибера листопадно стабло
жигуле са Истока
онима што старе за столом келнер је доносио
каки јабуке из Јапана кинеску питоспору
на великим заставама столњака
биљке свих земаља уједините се
именовао сам људе да бих могао разговарати
растао до нове границе а то је била птица
хтео сам њу да нађем

под чијом руком преде морски мачак
испод бифеа
ту сам је једне године видео да не постоји
излазећи из раскошних ресторана
из аеродромских зграда
угледах у огледалу свој лик рекох му
умрећеш
тако сам постао бесмртан.

ХИПИЦИ У МЉЕТСКОМ КАМПУ

Шатор обично подижу у највећем густишу
природом одвојени од нашег света
дању не живе већ свирају гитару и галаме
ноћу се купају
и снабдевају конзервама из нашег света
који је за узвисину
влакнима шаторске паучине сапет
ваздух удишу
воду пију такође
отишли у дивљину да би се вратили измењени
на рукама носе колајне прстење ђинђуве
често се чују у даљини као пуцкетање мора
нагриженог сољу
снага вештачких вртова
чим нам се врати где је
издржавају се од данасдосутра
и од музичке пољопривреде
дању не живе
ноћу се купају
и гледају конзервисана светла из нашег света
који шатор по шатор умире.

СЕЋАЊА ЈЕДНОГ
СЛУЖБЕНИКА

КРИЗА

У подне, средином јула,
схватих да сам у кризи.
На многим пољима.

Отворим славину
а млаз празнине напуни ми чашу.
Попијем и будем балон,
летим по предузећу
на радост и весеље веселих службеника.

Расечем сланину кита
кога нема,
истраживач Арктика и непознатих мора,
па спознам да су изумрли китови и Арктик и
непозната мора
да моје занимање не постоји
и да немам од чега да живим.

Мучим се да дођем до себе, пишем,
а редови као црви гмижу са хартије,
у туђе животе.
Мог живота нема.

Волим жену, загрлим је,
мислим: стварност, потпуни живот,
кад склоним руке
видим шарену крпу на плочнику, умрљану
кафом.

У шаци се топи лед, и време.

Одем у зоолошки врт,
тражим прапочетак, природни извор,
и док чувар објашњава:
„држите се народних стаза
да бисте схватили животиње,
то нам даје темељну снагу у овом врту“ –
једино могућа птица излети ми из руку,
а нема је на небу.

Криза.
Вероватно ћу написати књигу о томе.
Неко ће рећи: извукао се из кризе.
Умем да напишем: извукао се из кризе.

ГЛЕДАЊЕ МОСТА

Са прозора канцеларије
видим део моста.
Другу обалу – не.
Незнано је са чиме нас мост спаја.
Аутомобили који преко њега јуре
брзо нестају иза руба прозора.
Тако је вољена глумица мога детињства
коракнула иза руба екрана телевизора
на полицу са књигама,
са ње на сто, па се увукла у фотељу,
пунећи собу нежношћу Холивуда,
женским кретњама, мирисом дамских
цигарета.

А куда коракнути са пола моста?
Иза руба прозора
нема слике.
Треба ми стварна обала,
широка лука са мирним звуцима
и срећним таласањем,
чврсти одрасли стубови
са привезаним чамцима.
Иза руба прозора нема моста.
Руб прозора је друга обала,
линија од тамних цигли.
Њој су окренути наши животи,
тражећи висока врата,
која не видимо унутрашњим очима.

У СВАКОЈ КАНЦЕЛАРИЈИ

У свакој канцеларији
постоји по једно неонско сунце.
и по један жбун хартије
и црни лист индига
(све су то биљке).

У свакој канцеларији
постоји по један службеник
који чезне за другом канцеларијом:
ту ће бити боље.

Напредујући из канцеларије у канцеларију
дође се до последње:
уместо прозора има светлуцаву реку
која усправним стаклом тече,
и старце који усправном обалом ходају споро,
као да мирују у свом детињству.

СЛУЖБЕНИК БЕЗ СТАНА

Ни шпорета, ни мачета.
Али у канцеларији имам породичну топлину:
мирише јака црна кафа, права домаћинска,
разговори о обичним стварима,
као код куће,
у пепељарама догоревају цигарете;
да са столова не зује рачунске и писаће
машине,
све би личило
на собу комфорног стана
и мирни породични скуп
без ситних чарки и рођачких трзавица –
јер ова се фамилија свакодневно укида у три.

Ни шпорета, ни мачета,
али сваког јутра волим
да ниоткуда дођем у канцеларију,
да развијем папир
из кога ми се у лице пуши врућ бурек
и да кроз прозор гледам како се из Саве
диже дим на Нови Београд
и мноштво станова са урокљивим стакленим
очицама.

САСТАНАК

Сви говоре
и цигарама се гуше.
Понека усамљена душа
ћути
и гледа димове
што се у плућа руше.

ВЈЕДОГОЊЕ НА СЕДНИЦИ

Када, у понедељак, духови изађу из
канцеларија
и окупе се у сали за седнице –
столице се одмакну од стола за којим се битка
бије.

Другарица М. реч, коју јутрос,
у свађи, није дорекла мужу,
испљунуће одмах у пепељару,
у оквиру прве тачке;
пљувку прихвата вједогоња с брадом,
дуго је баца у ваздух и језиком дочекује,
док се присутнима не заврте очи.
Тада нико ништа не види,
па други вједогоња, без браде,
у другој тачки, маше празним реченицама
и подиже силан ветар и хуку
од које сви оглуве.
Тако нико ништа не чује,
па сви загаламе углас,
као да нису духови.

Две вједогоње повремено напуштају салу,
одлазе на тајно место
да се са извор-флаше насисају жестоке воде
која ће им повратити природну снагу.
Кад год прођу поред канцеларије
рачуноводства,
кроз отворена врата приметете књиговођу М.:
он сутра отпочиње пензионерски живот,

па распрема сто,
чисти фиоку по фиоку,
истреса мрвице прошлогодишњих доручака;
свака фиока навуче му по бору на лице,
кад све распреми
биће велико наборано дете – нови човек.
А таквога, вједогоње, кад се врате са седнице,
неће моћи да виде.

ЛИРСКА ВЕЧЕРА ШЕФА ИЗВОЗНО-УВОЗНОГ ОДЕЉЕЊА

Кроз прозор, у собу лепршају
плаве заставице ведрога париског неба,
док се бријем и туширам,
облачим свилену розе кошуљу
и лако тегет одело од листера,
прелиставам папире
да бих спреман сишао на важну пословну
вечеру.

Време је, десет је сати,
дугметима звезда закопчава се небо.

Златне лађе, са тешким црним заставама,
плове кроз ресторан старог хотела.
Отмена светлост служи вечеру.
Пловим у океану кухињске супе,
кроз алге-резанце
и обичне кашике које ми из чамаца за
спасавање
трпају у уста.

Кроз европски мрак
понекад ми се учини да видим нешто,
или некога.
Пословни партнери су сенке
чији власници седе код својих кућа
са својим женама, цигарама, новинама и
децом.

Дакле, држим здравицу.
Такси претворите у кочију,
ја ћу бити коњ.
Да вас повучем у дубину улица,
међу мрачна лица која увозимо,
од ничега до свега проћи ћемо неупрљани.
Опипајмо напредак у излозима!

Погледајмо будућност!

Радујмо се што златне заставице
лепршају из ушију сваког пролазника:
дошло је златно извозно доба!

Време је, прошла је поноћ.

Лута ми ноћ у глави,
до зоре нема куд.
Пењем се у собу –
на прозор је наслонио велико лице
усамљени црнац са две звезде:
очи из другог света.

ЖИВОТИЊА У ПРЕДУЗЕЋУ

Брката, брадата, косата животиња
примљена на посао:
прве недеље,
док прима решење о постављењу
(у Правилнику, радно место бр. 96)
и потписује пристанак на документа,
војну обавезу и стални картон –
гледа нас преко бркова, испод ока;
друге недеље,
у пола два прође ходником,
добаци нам: „Канцеларијски пацови!“
и поносно, тресући гривом,
оде у градску дивљину;
треће недеље,
тражи маркицу за превоз градским
аутобусом,
тражи бонове за топли оброк,
распитује се за своја права
док се зидови канцеларије окупљају око
њега;
четврте недеље,
прелистава картоне претплате,
мучи се са бројкама, одузима, множи, сабира,
кад му досади – гледа кроз прозор
плаво небо са папирићима облака;
пете недеље,
кажемо му:
„И нама треба ново,
али тврди су ови столови и сигурни,

има ли бољег које је и сигурније?";
шесте недеље,
три пута дневно с нама пије кафу,
нада се тромесечном вишку
(хоће да се жени),
разумемо га и храбримо
док узима повећу гомилу картона;
а седме недеље
– по сталном пропису, тада почињу одмори –
пита: „Где се динула она бела,
она незаборавна хартијица?“

ПУСЧПСН

У недељи када је цура рекла да ме не воли
било је и других значајних догађаја
командант Нула напустио је Никарагву
неколико партија напустило је власт
неколико људи напустило је живот
ја сам напустио радно место
у недељи када је Магдалена мене напустила
зато смо Никарагва власт живот радно место
и ја

тако несрећни неутешни тужни
у недељи када је цура рекла да ме не воли
у недељи када је цура рекла да ме не воли
у недељи када је цура рекла да мене воли.

КАНЦЕЛАРИЈА БУДУЋНОСТИ

Лебдећи столови,
окренути наопако, ногама према небу:
када се изненада догоде промене
у утврђеном реду,
нико не може рећи „данас је свет
постављен на главу!“.

Све државе уједињене у једну,
све канцеларије сједињене у једну
канцеларију,
нема размене аката,
преостали службеник дописује се сам са
собом,
не долазе странке да га ометају
и он може на миру да испише идеалан акт:
о снажном болу за онима којих нема
а ту су, у фиокама.

За столом у прочељу седи будућност,
разбашкарила сите стомаке,
троши сутрашњу плату и планира
рушење зграда – ћутљивих старца;
канцеларија је њен дом,
шаље телексе без речи,
чува у фиокама време.
Службеник, са својим списима,
ту нема шта да тражи.

ЗАНИМАЊА ЈЕДНОГ ПИСАРА

Моје је занимање: ићи
за оним што не постоји.
Тако зарађујем за свакодневни хлеб.
Улица, са двоструким дрворедом
и два низа породичних кућа: прати ме облак
из којег никад неће пасти киша.
Према њему се одређујем,
зато не видим људе, који промичу:
бркајлија што се, покретима руку,
у брзом ходу бије са временом – то ми је брат,
жена у дугачкој хаљини
која је незаборавно откорачала низ улицу –
сигурно је она коју волим.

Моје је занимање: киснути
на киши која не постоји;
после ње, из косе ми се пуши пара
као из машине прегрејане на стварној
узбрдици.

Моје је занимање: улазити
у непостојећу арену, пред масу
из које далеки породични глас виче:
ради корисно!

Моје је занимање: писати
за девет непостојећих људи
и десетог старог Југ-Богдана.
Из детињства, преко Кадињаче,
дошли су, са зубљама,
у салу, на књижевно вече.

АНЕГДОТА

Анегдоте из партизанског живота:
праменови магле разасути поред пута.
Кроз њих, повремено,
уморни возач
угледа у дубини чистог плаветнила: време.
Време када је стотину кашика
у заједничком казану
тражило истину посног пасуља.
Време травнатих душека
које свака земља пружа сваком човеку.
Време када су унутрашње машине
биле брже, јаче и боље
од челика, алуминија и паметног прорачуна.
Време када су ситне слабости биле ситне
и неприметне под огромним крошњама:
чета се одмарала у сенци планина и
будућности.
Све памети су пословале око унутрашњег сна,
чишћено је оружје,
дељана гранчица за фрулу.
Тако су, забављени игром,
пословали дечаци у мом дворишту.
То двориште повремено видим
кроз праменове магле поред пута
и детињи лик возача
како прескаче здраво камење у дубини
чистог плаветнила.

РАНЕ

Након једне саобраћајне несреће
остали су ожиљци на телу.
На тим местима,
кад поцрним на мору,
кожа се не љушти.
То су ретки непроменљиви трагови живота.
Ране су такоређи вечне,
кад не боле.

ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ

ЖИВОТИЊЕ

Ишчезавају, многе ишчезавају.
Зграде освајају шуме,
град се раскомоћује
у мирисним и цветним пољима
и нервозно стреса
ликове и лава и јарца и лаког коња
са фасада.

Нема урлика
што је знао да уједини простор.
Мислим на *једног* тигра
што је знао да прескочи ограду,
да нас наоружа страхом.
Од чега да те загрљајем
заштитим?

Исецкане, многе су исецкане
– тек у јеловницима се множе.
Издељене у подкласе –
рамстек бифтек
крменадла вешалица
ребарца мозак папци:
моја органска веза са животом.

Где је руно топло од умирања
да се огрнем?
Човек у сивом оделу
улази у хиљаду канцеларија
да би зарадио за љубав

велику празну просторију
с окаченим државним сликама.

Топе се, испаравају.
Тек облак задржи облик коњске главе,
погледа град мутним оком,
затим пљусне киша
и писац чује како на окну собе
нараста и јача топот
ишчезлих чопора
и крда.

26. МАЈ 1990.

Једне ноћи, пред поноћ
кренуо сам у свет:
небеса опточена звездама
хладно полегала по животу,
црне тежине
убручавале су тело
тек усправљено из ратних испарења.

Одмах сам се затекао у предвечерју,
кад на топлом хоризонту букне стидљивост
и дете се зацрвени пред светом
а низ благе овале свода над мирним
живљењем

лако се склизне
у непознато, за Сунцем.

Одмах сам знао да нисам из колевке,
ни из дворишта чији је једини посао
да на окупу држи кокошке
и њихову плашљивост храни жутим зрном
смисла,

знао сам да нисам из света који се храни
животом
ни из живота који сматра да је његов свет.

Одмах сам испустио из руку
оно што сам држао,
вероватно и није било богзна шта:
ево, сагињем се
тражећи (нешто) што је важно у животу
а више га нема
и не би било богзна шта, да се нађе.

Када сам кренуо у свет,
кошуља се закачила за чапорак багрема,
затегла се нит:
на њој и данас, на танкој виолини свирам,
а тобож корачам.

УДБАШИ МОЈЕ МЛАДОСТИ

Седели су,
на брежуљку изнад куће,
сваки с машинком у крилу,
ћутали, пили, јели,
необријани, бакарне коже,
спремни да сваког тренутка
пређу у бронзу споменика.

Један је петнаест дана непомично
лежао,
у заседи,
гледајући преко нишана шумски извор.
Други је три недеље спавао код удовице,
пио млеко,
месио сису,
ослушкујући шум корака под пенцером.
Трећи две године није прешао очински праг,
познаје жену,
не познаје сина,
чита нејасне вести из родног краја.

Гледам их, тројица,
Срђа, Бошко и Страхуња:
први једе комадиће сира,
све два и два виљушком набада,
други пије жежену ракију,
и сагони кајмак у буљуке,
трећи мирно савија цигару,
па шибицом распори тишину.

Гледам их, тројица,
на брежуљку изнад куће,
јасни према небу сумрака
као икона на чађавом зиду.
Свети Ђорђе убија аждају,
Сирано ће је пробости на крају баладе,
Петар Пан се шали с рђавим капетаном
по босанским шумама:
стара прича (добро против зла)
и три младића (сутра можда два)
из даљине, одозго,
одсутношћу, контролишу дете.

Гледам слику, још су тројица,
три мускетара, после двадесет година,
још двадесет је прошло,
прешли су у ветар
који је шушкао у лишћу,
увукао се кроз одшкринута врата,
у соби заљуљао колевку,
сишао низ поље, заталасао пшеницу,
одгурнуо од обале ђемију, прешао реку,
ушао у град,
неописив град,
кажу да су га ту изломиле ћошкови
и слепе уличице намотале
на вретена заборава.

ALWAYS TROUBLE COMES DOUBLE

Изнад пролећних шина ласта је
складно плесала,
крило зрака из прасловенских шума,
лака као да је нема.

Мали округли човек,
заврнуо рукаве кошуље,
држи кесу у руци као да се спрема
максенетову торту
да баци пролазнику у лице.

Три младића, дошаптавају се,
„моја је висока плава“,
скојевска тројка уочи важног задатка.

Дешава се на трамвајској станици,
а као да је у песми.
Да нешто променим!

Да уђем у трамвај,
да се сместим,
крај прозора усправљен на две ноге
да држим омиљену књигу
– сјај корица да осветљава кабину:
поезија = електрификација.

Да улазе жене са пијаце
патке с добро накљуканим цегерима,
да тромо седају људи са хозн-трегерима
газде са знаком множења на леђима,

да протрчавају цвркутави основци (и видра и
овца)

дивљач у бегу испред ловца,
да клизе чиновници с брковима
везаним у лептир-машну
(страшно, страшно!),
да мајске мушице око зноја зазује,
да се из звучника опет чује
масовна песма.

Да уђе потом униформа
да проговори у име три хиљаде,
да за њом строго уђе друга,
„trouble always comes double“
да промрмља припадник бивше класе
и стисне карту свог непостојања,
а да ја немам доказе постојања:
мутна сам слика на прозорском стаклу.

„Исти смо сви“, каже униформа
откопчавајући сјајна језера на својим
планинским
прсима.

Сам, да ли исти,
никоме потребан, остао
на станици,
као да сам се вратио кући.

А изнад шина ласта је складно плесала
крило зрака
које се све тише чује
иза одлазеће трамвајске буке.

ПОЊАВА

Поњава преко главе,
глава у мраку,
мрак мирише на коње.
Удишем длачице.

Ка новом веку
испод тог покровца.

А како су коњи јездили пољем,
прсима рушили шаторе,
грива се вијорила кроз упаљена села,
љуљала се тулумина вина.
Било је и јахача.

Покривен сам поњавом,
спавача под упијачем
могу назвати:
шталски момак испод биљца.
Не дође прошлост с годинама,
већ се то речи размештају,
свака хоће на своје место.
Ово је место под поњавом.

Под поњавом,
тешко је издржати дисање,
тешко померити руку,
а колико је тек вештине
у кретњи коју једноставнији народи зову:
трепнути.

Док трепнеш – прође век.

Толико покривеност траје,
можда ћу и заспати,
навика је мајка здравог живота,
кад се јако притисну капци
види се дуга, боје у мраку,
и то је празник.
Толико покривеност траје.

Траје поњава,
толико удишем њене длачице,
толико прешло је мрака ми преко главе,
толико миришем на коње,
толико ћутим да већ могу и да ржем.

Под поњавом коњ
јахан је преко Карпата,
па за Чарнојевићем,
носио је преко Дрине
сепет са дететом под поњавом
неба: трепере длачице звезда.

Плави круг. У њему длака
под микроскопом
пажљив поглед види
топло огњиште:
играју се весели микропчићи
качамак кува мама микробица.

То је остало: стваралаштво
у штали, под поњавом
где померање ногу
личи на корачање
у двориште,
у друкчији свет.

ДУНАВ

Пог Голуџцем

Љуљао сам се широк у равницама,
заливао благе обале са житима,
искусне воде из даљина
мешао са животом у блату
са глистама и жабама и бубицама
које се комешају као људи на трговима.

Био сам под Бечом.

И отуда се повукао у Панонску тишину:
гледале су ме куће
као да једва чекају да протекну воде
па да затворе прозоре куда су дували
ветрови двадесетог века.

Љуљам се, дакле, у широких равницама
мешају се у густим дубинама воде Алпа и
Карпата
шапућу струје Германа, Словена, Романа и
Мађара:

у мом кориту смирују се народи
под мојим таласима не чују се језици из
бродских звучника
са Истока и Запада.

У мојим мирним очима само лепршају и
пролазе њихове поносне заставе.

Био сам римска међа,
одвајао светски смисао од бесмисла:

неприметно клизим кроз збуњене земље
које знају да сам старији.

Вода зна сама да тече својим током
и ако је нико не учи.

Али имам и ја своје олује,
бесове ваздуха и воде
када се руше дуговечне градње
и пропадају мудри подухвати,
имам и ја немире који ударају без циља
а затим постану историја.

Сад сам тих у заветрини голубачких зидина,
док ситни таласи ћаскају.
Сабирам мисли, прибирам ткива
за невидљиве брзаке.
Иза брда су глуве ђердапске претње,
брзаће воде у страху,
чуће се мукли удари стена
(као да свака држи тољагу иза леђа):
задихан,
губићу се у пени.
Свуда ће кључати мрак,
једино светло ће бити трбух изврнуте рибе
која плута у Црно море.

Јесам ли река која саставља времена и
народе,
или сам сирота трака воде?
Има ли мора осим црног?
У црним дубинама раствориће се моја хладна
рука,
прозирно семе небеских океана.

ВИДИ СЕ

По опасним корацима људи
који прелазе улицу на забрањеном месту,
по парку где равно и брзо пада лишће –
у царство земаљско,
а и по томе како је далеко
а лако схватљиво царство небеско –
види се.

Види се по предметима,
по тешким тролејбусима док клизе ка
Славији,
по спором кретању ваздуха око семафора
и по непомићности неба у стаклу излога
(изложена су средства за живот).

Види се по животу
који се неочекивано појави у жишку цигарете
(уздах је разгори)
или у пуцкетању микрофона на књижевној
вечери.

По пријатељима који се разилазе
с новцем у цепу
журећи сваки у своју трговину,
по деци која оду а не кажу последњу реч
очевима,
не оставе ни три тачкице
јер постоји само једна тачка а иза ње
почетак.

Види се, зна се
све о нама.

Види се по електричним кресовима изнад
пруге,
по близини брда околo градова,
по шоферима који под точковима траже
нешто (што се изгубило),
по ђацима који гледају празнину у свескама,
види се да постоји.

Изгубљена, а види се.

У замраченој соби, у шуми мрака
колоне које се пењу уз зраке сунца,
количине мерене грамима
у паклу сваког путера, у шаџи сваке соли,
хладне а загревају.

По томе што се песма
коју нисам написао
појављује у новинама, уоквирена ратним
вестима,
и што ме таква непостојећа испуњава
задовољством –
види се да постоји.

Види се да постоји
види се да није изгубљено што се изгубило,
види се да знамо што не знамо.
Виде се бубице које узбуђено трче
као да постоји полуга
која преваљује тешки свакодневни камен.

ПИЈАЦА

Јутро полако диже маглу с пијаце,
открива мрачне редове тезги:
шћућурене у заседи.

На слами, на камионским приколицама,
у подножјима лубеничјих авала:
хрчу сељаци.

(Неки се буде, али заслепљени
трљају тврдо у очима пшенично труње:
пусте су улице, бре, ничега нема.)

У ситним кућама грађани се стисли
у тескобе родних одаја:
у сну их море мисли.

(И кад их измами сунчев зрак
за собом, сенкама, извлаче напоље:
у ходницима сакупљен мрак.)

Јутро је, још нема речи,
влада првотна свежина:
ћутљивим ваздухом лечи.

Недалеко, у стану зграде бр. 42
брије се пијачни инспектор:
бити свеж међу свежим поврћем.

Пије кафу, лупка незапаљеном цигаретом
по дугом столу своје каријере:
бити одмерен међу варкама.

Пали радио,
слуша уобичајене вести:
т. 25 гл. 21 Књиге о судијама.

Ставља у ташну папире,
печате, формуларе, оловке:
на главу ставља шешир, у цеп наочаре.

Силази,
у већ пробуђен (свакодневни) пакао:
још један почиње пијачни дан.

Живот се румени у ротквицама,
маше зеленим перјем лука
и суштински се бели у младом сиру.

КЛАСНЕ РАЗЛИКЕ

Мој пријатељ уметник живи слободно, као
срна
гипко корача;
развија се у свим правцима:
док ја осам сати дневно удишем
канцеларијску прашину,
он дише на плажи здрав кисеоник из воде,
или у својој простој радној соби удише
свежу хартију, мирисе новог романа.
Његов обичан дан:
мед и чаша сока од поморанце,
голубови на прозору,
разгибаваће мишића (да крв брже пренесе
мисли),
па онда неколико сати стварања света;
сврати затим у редакцију, на шољицу
разговора,
одржи говор ако је састанак,
прими плату ако није.
Мој радни дан почиње овако:
удаљени анђелчићи, са звончићима на
хаљинама,
играју коло, руку под руку, са венчићима над
главама,
из просторије у просторију сна,
све ближе мојој пренапученој соби
где се претварају у ђавоље мједене кости
што звече у капи сата;
ту почиње јава

ОСЕЋАМ НЕЗАДОВОЉСТВО У ШТАМПАРИЈИ

Осећам незадовољство у штампарији.
Спорије мумлају машине,
нејасни су звукови са нижих спратова
где живи тај непознати народ.

Надимају се табаци
(већ дише књига),
али на шестој страни првог омота
уочљиви су масни остаци оброка:
неко је немарно јео, гледајући
тачку на поду.

Врате се листови са коректуре,
све су грешке исправљене,
уз сваку је додана нова, са смислом
(године које су појели длакавци
постану
године које су повели скакавци):
као да се слагач дописује
са невидљивом судбином,
или као да шаљива машина
хоће да поправи свет.
А у лифту
два човека у плавим мантилима
ћуте до седмог спрата
као да хоће нешто да кажу.

Коректорка гледа низ сто,
између два прамена косе
гледа дуж шифова, прохујало с вихором;

метер узима фунту олова
баца на сто
мери, Шајлок, где да одсече;
појединачне судбине.
Ту ничег значајног нема,
а све почиње одатле
где ничег нема.

Осећам незадовољство у штампарији,
и кад не прође трамвај –
земља се тресе,
подрхтавају тешке ротације,
бије се битка.
Много је црних слова,
комешају се међу зидовима маргина,
проклета авлија,
али и маргине су затворене:
правоуглови заувек.

Па онда наравно незадовољство
у излозима књижара,
књиге одсутно ћуте,
толико је претрпљеног живота у њима.
Новине, с крицима наслова
који се губе у времену.
Осећам незадовољство у штампарији.
Стално догађаји, као да се ништа не дешава.
Пролетерска слова,
не знају којој страни припадају.
Спорије мумлају машине,
нејасни су звукови са нижих спратова.

ИДЕАЛНО ДРВО

Разумем идеално дрво,
складан размештај грана
и чврсто дебло,
његов поносни раст
и жудњу за висином,
тај интиман с небом однос:
шапутања у ваздуху.

Разумем памет
која владање вртом
додељује хладовини широке крошње,
да пропушта сунце смрзнутом зеленишу;
разумем вољу
да парадајзу каже „воћко!“,
кромпиру да каже „хлебе!“.

Разумем и кад се штошта мора скрити:
два-три црва у самом срцу,
похлепа за лишћем
(већ се зелене, са грана, долари).

Чим громови почну,
чујем како се, некоме горе,
куне у верност
(све што чини, чини за раст нашег дрвећа),
а видим, тик поред мене,
кореном дави два наивна сунцокрета.
Разумем, ето, наше је дрво.

Разумем потребе величине
и обичаје изузетног растиња,
гледам га док наузнак лежим,
полутруо у свакодневном поврћу,
гледам и не схватам једно:
зашто ми ноћу граном лупка на окно,
као да ме изједначава са собом,
као да су у дослуху моја мука
с реченицом
и једно обично идеално дрво.

ПРАПРАТНО, ПРИЗОРИ

Мрак може бити пријатан, у кампу,
топал и нежан, чувар људских тајни,
с неколико звезда,
срамежљивих девојчица које трепћу.

Светлост може бити пријатна,
још ако је средоземна,
потпуна, на Пељешцу,
с пуно плодова у јужном ваздуху.

Јутро може љубазно да зашкрипи вратима
продавница,
да пусти на стазе немачке речи
и у лишће маслина извије италијанску
музику,
динарима да зазвецка ситно
калуђерски.

Око може да се отвори, збуњено,
свет је ту и његова чуда:
роштиљске роде на танким ногама,
чуче црни големи мерцедес-гавранови.

Може бити шљунак, на малој плажи,
обал и јасан,
чувар смисла под прстима,
као да чврсто држиш свој живот у шапи.

Може господин Пруфрок да улази
у море, сатима, поподне,
идући према ниском сунцу
да сапира нечистоће година са коже.

Може бити снено море, у испарењима,
димови предвечерја по води,
као да пророчиште под валовима дебелим
чува дубину.

Може из дубине да се опет роди мрак,
да мрачна беба ујаши на таласима
међу остатке двадесетог века
и празне кошуље које се, на конопцима,
 разапете,
 беласају.

СТАРА ЉУБАВ

Сећам се њених загрљаја,
као птица ми је падала на рамена
и нежно стезала.

Сећам се њених пољубаца,
као писаћа машина укуцавала је слова
страсти свуда по мени.

Сећам се њених додира,
као арапски трговац пипала је тканину моје
коже
чулно је трљајући прстима.

Као да је, брзо ходајући крај излога,
пешевима пелерине качила ствари
и доносила их у стан.

Као да је брзим погледима
секла душе и лутајуће ликове по улицама
убацујући комаде у наш разговор.

Као да је својим чудним шакама
захватала ваздух из паркова
стављајући ми ту гас-маску на лице.

Било је пуно ствари
које нису постојале нигде
осим, нагомилане, у њеним мислима.

Била је стварност
али никад више нестварних догађања
није стајало у дан.

Било је, рецимо, небо у нашем малом стану
врбе су нежне преко прага прелазиле
брижне зоре са кровова звале.

Толико поезије у свему
и толико народа на улицама
терало ме да волим.

Говорили су и говорили зидови,
руке су поклопиле уши у ћошку
као да дубоко мисле.

Сећам се њених загрљаја,
као птица ми је падала на рамена
и стезала стварним канцама.

ПОЛИТИКА

Млад човек,
длачице тек кренуле изнад усана
(као гимназијалцу Миљковићу, на фотосу)
храбро хвата браву
и одмах с врата каже укућанима
(окупљеним око лонца)
„Пасуљ се далеко чује, али као да је загорео“;
отварају му флашу пива
и праве место на клупи.
Али, то није политика.

Петком ујутру,
на градској пијаци, под тезгама
крију се многи млади лукови
и дишу шупљикаве ротквице,
а ђак, с капом на глави,
међу сељацима дигао обе руке
(као Стеван под вешалима, на фотосу) –
показује им пут за небо.
Али, то није политика.

Девојка, у смирај,
кад је Његошева улица најлепша,
села на ивичњак,
подвила ноге у белим панталонама,
голе руке спустила до ногу на асфалт
(бео јој прслук без рукава),
као тигрица пред скок,
куда је кренула са тим тамним очима

(на Оливериној слици,
фотоапарат је шкљоцнуо баш кад се
насмејала).

Али то није политика.

То је грана бехаром,
јабуков цвет бео,
дирала дечју собу
као прозорска вила, или њен вео.

МРАЧНИ МРКАЛ

„Мрачни мркал“
показа Тијана
у другу собу:
кроз одшкринута врата
видело се
да тамо не гори светло.

Видео се мрак.
Комад жутог електричног светла
као кришка бундеве
кроз врата ослањао се на мрак.

Нисмо га примећивали:
на шареној мушеми нашег стола
рађени су цртежи,
омиљена Тинкина љубичаста боја
стварала је градове и села,
певале се песме,
нови грамофон производио је звуке,
играло се коло,
фрула се
стваралачки
прилагођавала,
цртали смо људе.
Као да га нема,
говорили смо: мрачни мркал.

Бојите ли се мрачног мркала?
У дубини је мрачни орман,

у орману је мрачно одело,
у оделу мрачна празнина,
дирнете ли је – засиктаће,
поиспадаће из рукава згужвана хартија.

Волите ли мрачног мркала?
Он чува нераспремљен мрачни кревет
и мрачну полицу с књигама
које усамљени читају:
он види кад не видимо,
ћути што не ћутимо,
усамљен и мрачан
не чита што читамо.

Чувате ли мрачног мркала?
Тешко оном ко га нема,
тада су све собе светле и празне,
нема нејасних углова,
а неко глуво шушкање, час овде, час онде
шаље страхове
да нам држе за светлост отворене очи.

Нисмо га примећивали,
стварајући градове и села,
певали смо песме,
а мрачног мркала
четврта је чекала столица:
да изађе из тог непознатог простора
и сакрије пријатеља лица.

Бити петао до последње зоре!
Неко истину о новом дану мора први да каже,
или да је откукуриче.

Бити змија до последње кошуљице!
Кад и та остане, сиротињска на трну,
костур ће синути у музејској витрини.

Бити риба до бљеска последњег трбуха у води!
Кад се потроше мора, пресахну реке и језера,
бљескаће тај трбух још у празнини.

СОНЕТИ
О ЖИВОТНИМ РАДОСТИМА И
ТЕШКОЋАМА

I

МУЗИЧАР У ОПШТЕМ КУПАТИЛУ

Тиха свирка новог ветра гуши се
у труби. Помаде и хлороформи
пробају мирис. Танак млаз руши се
срдечно из чесме и пита: „А отвори,

где су отвори?“ – Мрачна рупа хрче.
У лаком уљу огледала лено
одмара се купатило и срче
парну супу са сапунском пеном.

Паста налази смисао у туби;
ал нова свирка гуши се у труби.
Чиме јој то биљну душу сапињу?

Бочице поређане као ђаци:
изнутра јако стакло напињу
и живо дрхте – афродизијаци.

ИНДИЈАНСКИ ОДГОЈ

Научити дисати тако да не пореметиш
количину ваздуха потребну младим травама.
Научити бацити ласо тако да полети
нечујни памучни облак над бивољим главама.

Оженити се коњем. Изучити му покрете.
Бити јак. Моћи смртну болест од племена
крити.

Умети лукаво живота се ослободити,
затим отпочети писмена лутања по свету.

Научити тишину и бити незнано дете
на златном путу ка недодирљивим
планинама.
Тако је говорио велики другар Винету.

Ноћу слушати: ловиштем зуји мотор
нагонски.
И врви градска трава под преријским
висинама.
Самоћом јаче их волети. Потајно. Скојевски.

ЛИСТ

Сва је његова моћ – да буде тих,
да никада не јаукне гласно.
И порекло се тишине јасно
кроз лист види: мисао. Стишан стих.

Бледа крв у танушним жилама
доји га снагом земље: силама
ветровитог света одолева.
Смешну славу висина преболева

зеленилом. Остаће небрањен
пред крајњим смислом: лист је, усамљен,
сух. Мисао. Обешен утварно.

Тихо зна због опште гране расти,
бити нежно јак. То што ће пасти
доказ је да је живео стварно.

КОРЕН

Од очаја ојача и не могу га
померити са непостојећег места.
Онде где је, звезда је честа
у сновима. Прикривена туга.

Мом оку нимало га не има.
Али уху земље не измиче:
себи све што доле живи примиче
чудном снагом непостојећих рима.

Јер га нема. Постоји само биљка.
Себе је општој ствари записао.
Од њега познају само мисао
која ледини ниче из потиљка:

у стабло скупи сву снагу и сету,
па маше маше очевидном свету.

ИЗМИШЉАЊЕ СРЕЋЕ

На плочнику, изашавши из куће,
први пут је испробао ципеле,
удобност и како газе, јер ту ће
табани тражити тишину целе
две године, и догодиће се многе
ствари на основи ђона: писање,
читање књига, причање, дисање,
све то ће, у ципелу скрито, ноге
пронети улицом, поред излога,
крај људи што не примећују ништа
и ко месечари, пред ногу нога,
повлаче се у своја боравишта.

Кажу да живот смештен у обућу
налази звезду, и на звезди кућу.

ВЕЛИКИ ОРАХ

Велики орах, гледан из Цвилина,
окожуен јатима чавки и врана,
поуздани хлад старачких врлина
(дисање на лишће није му мана

већ мирно чекан додир са тишином),
краљ који је схватио узрок ствари,
раскошно широк а прожет висином
јер за висину много и не мари.

Док слуша шапат кише о слободи
смирен је у себи: да је на води,
био би прослављен као острво.

Бесмислом ветра на пусти брег донет
издвојен човек прерушен у дрво
читав је стао у обичан – сонет.

У КАМПУ, ПОСЛЕ ДЕСЕТ ГОДИНА

Ето, нема хипика. Сад су лоши сликари,
трговци, службеници, певачи и писци:
с вечери, док се оре галебова врисци,
у кампу роштиље пале бивши Икари.

Димови кроз грање иду у небеса,
и с том материјом плавкастог ваздуха
у вечност жури сјај ока, опрез уха
и млада им снага гојених телеса.

Заносни трен кад су за рогове јарца
зграбили – у билу куца као претња!
Вече: од јутрошњих идола – пометња.

Канда: цури време и из новог кварца.
Камп има фрижидер: наде, снове свете
заледише. У риме, неки у сонете.

ДОМЕ МОЈ

На столу расте брдо, самовољно,
надимају га колачи, меса су
јака; а зна се – то је недовољно:
никада нико сву душу не сасу
са супом у тањир, да затим срче
те мирне паре што су одвајкада
сниле над језером, да бурмут шмрче
и као некад нечему се нада.
На столу расте брдо, мирно данас
расте на погон батака, ни слова
нико неће написати о томе
како је у пролазу такоа нас
ветрић са брда, јер оно до крова
расте, расте, доме мој, слатки доме.

АРМАГЕДОН

Дубље у шуми, у влажној трулежи
где дрвосече руше нежне смреке
(згрануто грање са видика бежи,
младо на маховине пада меке),

бију маљеви, секира галами,
врше се брзи људски обрачуни,
док забезекнути пањеви се сами
не забеласају – хајде, душе, дуни! –

јутарња магла с бојишта се диже,
а стаза избија, по вучјем трагу,
на пропланак, двеста метара ниже,

до колибе где, стишавши дисање,
црни радници обнављају снагу
на избељеном папиру, писањем.

НАДВОЖЊАК
КОД ГОСПОДАРСКЕ МЕХАНЕ:
ПРИПРЕМА И ИЗГРАДЊА

Гледао сам припреме. Кога је све он ту потегао!
Као потребнији, распоређује људе: невидљива
глава.

И затим, кад се изненада протегао:
у пролећном ваздуху риба сивоплава.

Лако је њему, мислио сам, признајем, себично,
са обе ноге „чврсто на земљи стоји“.
Сврха је све што има и зато, врло логично,
у немогућем простору ни овце за спавање не
броји.

Остаде нама, деци, да задивљени гледамо.
Расли по правилу: достићи циљеве велике,
али тако да туђе нећемо а своје не дамо –
за криви мост нисмо знали да прекалимо
челике.

За вожњу тамо-амо, он земљу са земљом
спаја.

Градски деран, тако је схватио пут до
бескраја.

ОМЕЋИНА

По Бошку Огаловићу

Отворите ми два прозора ведра,
размишљајући да удишем небо,
плавом бескрају загњурен у њедра
– болани дојчин умотан у шебој.

Више не могу, с два-три ускличника,
непостојећа одшкринути врата.
Мирно постајем део крајолика,
смрћу разрешен унутрашњег рата.

Негдашња кућа, разрушена бомбом,
до ситних сати, измишљена драга,
нежан, скоро жив, разговарам с тобом,

а нема гласа, ни чежње, ни прага:
тек у две рупе плаветнила тегле
с туршијом, небески поспане, легле.

УЧИТЕЉ ЕНЕРГИЈЕ

Зује зупчаници, времена плове,
у уље пада мува, друга, трећа...
Производимо тако брзо снове.
Расте трава. Хоћу да будем срећан.

Јер оне мирне још памтим другове
што, ослоњени на челична плећа,
из глувог левка просуше кругове
по народу. Хоћу да будем срећан.

Збиља су некад витлали ветрови,
по свим шумама јечала је труба,
енергија је свитала из тмина.

Човека којег растргну вепрови
на прагу верна чекала је љуба
с пешкиром и бокалом рујног вина.

ДЕВОЈЧИЦА СА УЛИЦЕ

Љубећи мене у плиткој води,
гладна је патила душа њена.
У мрачној београдској непогоди
гледала је букете антена.

Рече ми, заправо, лично цвеће
пати, сâмо, у дубокој води.
Зову ме у кревет, али ме неће
позвати нико да се опет родим.

Човече, колико има? погоди!
у веселом пљуску људи и жена
оних које шешир кроза свет води
преко уплашених натучен зена?

А ја бих да у сусрет непогоди,
опет голог чела, поносно бродим!

ПАЛМА

Да пожелиш земљу снега, снаге немаш:
видиш једино топли југ. Благ је твој ум.
О глечеру севера ни приче не знаш.
На свету постоји један једини друм:

од лаванде, поред мора, па песком до
тишине. Куд год за сланим ветром пођеш,
тај пут те чека. Њиме мораш да прођеш.
Јер јеси мирна биљка за слепом водом.

Лето којим ће те украсити – пречуј.
Врисак белих птица и злог мора не чуј:
никад неће моћи то што гордо слутиш.

Свет који видиш за јаке речи није.
Дубље савиј грану. Покриј се и ћути.
Не кажи насмејаној плажи како ти је.

СОНЕТ О ПИЈЕЊУ ПИВА

Одједном изнесу тридесет кригли
као тридесет белокосих баба;
од тога душа уплаши се слаба,
штуцне, у страху, и Шваба задригли.

За пивом (очекују, сви се дигли!),
навале тацне с хлебом (деле паба!);
кришке прођу салама бучног паба
сложене као купе мрких цигли.

Залобај хлеба прженог на луку,
па гутљај пива, да ублажи муку
донету споља, из правог живота.

Доброта и злато у хладној чаши:
нек се ко пена идеали наши
скруже у ореол пивских дивота.

II

САД ЈЕ СВЕ ПРОШЛО

Ни најздравија спавања у сену
одморила ме нису као песма.
Зато је ни као светску промену,
ни као пређу из старог повесма

не описујем. – Тек: славна стихија
из оловке ми наруши бивање.
Не умем да волим, ил ми не прија,
а ослобађа од зла ме писање.

И нимало се не осећам кривим
што сам прележао сто живота, писмен,
јер није тачан податак да живим:

ако ишта мој животопис има –
то невин је сан, збивањима однесен,
умирање и, овде-онде, рима.

ТАКО ЈЕ ГОВОРИО ЗАРАТУСТРА

Нема је, продата у књижарама.
У библиотекама – покрадена.
Из соба – позајмљена утварама.
Некуд у васиону растурина.

Одштампана је, али ко то каже.
Непостојећу носе под пазухом.
На кровове се с димовима слаже.
Ту књигу можеш цепати ваздухом.

Или је, плодни део немогућег,
у пољско шибље бачена, у пруће,
па сада мирно расте са житима.

Ил у облаку промиче над брегом,
обавијена божанским нитима:
стиже с кишом, па са тихим снегом.

МАЈА ВАЗА

На рубове и бокове мале вазе
стао је источни свет, у њему Буда.
На сваку ситницу уметници пазе,
и на простору мањем учине чуда.

Буда је свестан тога и сунчани зрак
што слепо удара у плаво му око,
прима па шаље на ствари као свој знак,
општу светлост љуља у собу, дубоко.

У дну собе плачно дете тражи млеко,
на свескама енциклопедије седи.
За дете, Буда није бог него неко.

А Буда смирено, испод ока гледи
на детињу мајку док извлачи сису:
грнчареве руке њу вајале нису.

ВЕКНА

У пекари, на полици, ниске хлеба.
Једна векна као да није у строју.
Нити она коме, нити ко њој треба.
Изборила право: бити сам у броју.

Није празничким озарена даном.
Свечани купац је с презиром погледа.
Ал она не хаје: неком својом страном
граби у празно из пекарског двореда.

Зором, појешће је мачке, или псине.
Јер богатства њене мекане средине
од људи чува препечена кора.

Смишљена самоћа, живот мимо хлеба
траје час ко срећа, а час као мора
без иког драгог ко те појести треба.

СИПО: ТОВИЖ

Несумњиво имам добру оловку.
Хартију. Главу. Руку и све прсте.
То су услови да словку по словку
у римоване вешто снижем врсте.

Имам живот. Значи: из дана у дан
живим. Другима и себи непознат.
Понедељак, над зградом надвијен кран,
коцкасте недеље слаже спрат по спрат.

Мисли о животу имам, и још више:
мисли како да се потпуније живи.
Могу да будем мисаони песник.

И да у капут пресвучем се сиви,
службенички. Да тиме се притесним.
Проживети, ето, могу, и клише.

А ШТА ДА РАДИ ЧЕСТИТ ЧОВЕК

Знао сам две чисте, ведре ствари:
тишину, благослов летњег поднева,
и врховни сан који слабо мари
с које стране стварно сунце изгрева.

Знао и једну опасну мирноћу:
пред љутим непријатељима расти;
нежних живаца, чувати финоћу
стаклене вазе трен пре но што ће пасти.

Знао да будем витак ко јасика:
никне из тла свагдашњих навика,
па пожури високо, скроз у празно;

мир давног корена, нервоза листа
у тихом треперењу. Пред поразом,
шта да ради честит човек? Да листа?

ЈЕЗЕРО

Језеро. Око. Моје зелено, плаво.
Путник је ту одложио пртљаг и штап.
Свих ових година, које сам преспаво,
живот је бучао, крај мене, као слап.

Гргољале су мигрене, и тешкоће
под поклопцем нервозе, у празном лонцу.
Стота година службеничке самоће
и стотог пута приближава се концу.

Сада: језеро. Тренутак: чујем уво.
Вече. Ветар стао. Све је већ одуво.
Прелазим у сенку. И бивам све дужи.

Птица се дигне, и пада тик до воде.
Затим лети с пленом, крилима све ужим:
као да има из ока где да оде.

САГРАДИО САМ КУЋУ

Саградио сам кућу за ноћ и дан.
Брже се ради, нова су времена.
Саградио сам кућу, потпуно сам,
од подрума до високог сљемена.

Градио сам је лако, телефоном.
Као мисли се опеке слагале.
Нешто је тражило да кућним звоном
прекинем приче што су све лагале.

Користио сам ћутеће чекиће,
мистрије које зид гладе ко биће.
На врата, оком, писао сам име.

Расте ми кућа. Све већа и већа.
Насељавам је ни сам не знам чиме.
Свима се чини да сам у њој срећан.

ПОПЕО САМ СЕ У ВОЗ

Попех се у воз, и као да у том тренутку
непозната тежина са мога спаде тела:
лак и млад, гледао сам како на завијутку
бившег живота зграда остаје сиво-бела.

Уђох у купе: као да је из неке приче.
На стаклу прозорском угледах бледо лице.
Лик, изнад предела што јуре, непомичан,
као слика претка, гледао ме нетремице.

Нису му сметали мостови, тунели, шуме,
ни река која, некуд, иза њега је текла:
вечан, пуштао је и ствари да вечност глуме.

Саздан од себе, од стакла, од ваздуха и светла,
одвојиће се, срећан и лак, на завијутку,
од тешког тела које седи на клупи, у кутку.

ОТВОРИО САМ ВРАТА

Отворио сам врата да кухињски мириси
изађу напоље, на првомајску арију,
да се у моја лична уживања ириси
и кљунови белосветских врабаца зарију,

да се око мирисних остатака мога ручка,
око суштине коју пресипале су жлице,
окупе, као на прастара весеља пучка,
за хладни сто ваздуха, и цветови и птице.

На баштенску сам, ето, послао анализу
све своје поподневне тлапње и довијања,
свачему што постоји нек смерно стану близу,

нек опет правично суде пролећна клијања:
све што си јео – не вреди доброг цвркута,
све што си пио – чесме кад ћути, смркнута.

НА ВЕРАНДИ, ПИСАО САМ ЕСЕЈ

О песницима, о невидљивој висини
која све празне животе као епопеје
диже над време, да отежају у близини
вечности, да ту ћуте – писао сам есеје.

Бачен у свет, звер са тужним оком у суштини,
завлачио сам се у књиге као под стреје;
на ветру, на киши, овде као у тишини,
тражио сам оно што не постоји а греје.

Радости, тешкоће. Али више сам волео
да се у мрежи речи запраћака смисао
па да онда све то што сам јасно записао

изнесем на веранду где сам се разболео
од заласка сунца које као епопеја
тоне у мирну мисао вечерњега есеја.

ГЛЕДАО САМ ЗАСПАЛОГ СИНА

Док гледао сам синовљев мирни лик
– дете у безмерју јастука спава –
затребао ми није никакав слик,
нити придев да ми сонет спасава.

Овална линија детиње браде
из неке дубине, ко да се стиди,
извлачи уста, нос, капке што раде –
шта је то што он спавајући види?

Чело паметно, са праменом косе,
довршава, ево, спокојну слику.
Али провирише, гле, пете босе!

На жалост песника, очеву дику,
говори то искорачење мило:
у стиху се није мом сину снило.

ГЛЕДАО САМ КРОЗ ПРОЗОР

Гледао сам кроз прозор догађаја слику,
вреду људи, ситне круже над њима птице,
колону војника како, као у трику,
маршира из масе у празнину улице.

Гледао сам узбуђење које се диже,
као хиљаде лепеза шири у зраку:
срце људско слабо, увек од главе ниже,
хоће да буде одмах с висином у браку.

А кад се погледа горе, тамо такође
нема мог окна, ни мене, ни духа-вође,
нема страха, надања, ни мисли о веку,

само је поредан бескрајни низ прозора
који, као чета војника, ваздух секу
продирући у плавкасти немир обзора.

УПАМТИО САМ ТО

Упамтио сам дан кад је у бачкој равници,
док су надолазили облаци мрачно-сињи,
велики нож забоден под уво једној свињи,
затим на крвниковој отрт је надланици.

Сећам се крви, некако снено се пушила.
(Као да та спава у дубокој унској јами.)
Тада сам знао да смо сви немоћни и сами
као млада свиња што се пред нама срушила.

И кољача се сећам, пословно је пушио,
радио брзо, замахивао је без муке.
После је на бунару прао алат и руке.

Пио је ракију док му се нож сушио.
Пошто рече: „Заклао сам их око осамсто“,
диже се и: „До виђења!“ Упамтио сам то.

УПАЛИО САМ РОШТИЉ

Нацепкао сам дрва, за потпалу их сложио,
принео шибицу, пламен је дрвце тако,
грабио, пуцкетао, са ваздухом се гложио,
ево: већ надносим лице над мали пакао.

Сам се од себе ширио ђаволски посао,
стављах облице, гране, дан је с ватром растао,
и свуда (по свету) куда је пламен прошао
остаде вражје семе: нови је жар настао.

Црним сам прстима давао угаљ му црни,
размахивао ветром (можда ћу да загрмим):
ко зна на шта спреман, испуњавам виши налог.

Зацврчи пљескавица, пакленим дахом понета.
Упалих, ето, роштиљ: као спасења залог
четрнаести се дими стих овог сонета.

III

ПОВЕСТ

По Стоји Узелац

Завршио рат. Отпочео мир дуг.
Драгу машинку окачио о клин.
Мртвих родитеља гледа кућу, плуг.
Свањива: куда ничији креће син?

У дворишту је тек мршаво псето.
А из будућности: ромор. Зврнда град.
Ко птица, стао на праг, једва петом.
Куд ли ће, шта ли ће ничији син сад?

Дан наваљује ко локомотива.
Брзо ће живот обновити шине,
фабричка неба рашириће сива.

Лево и десно кренуће даљине.
Ко ће му гужвом мајчиног предива
са лица обрисати крв малине?

ЕВО ГА, ДУБОК СНЕГ

Снег је падао на кућу, на поље и брег.
Данима, неке пахуљице непознате.
Изашли су сви поспани, старе позлате
да спасавају, кад већ не могу с крова стег.

Траг се губио у белини, ко неко драг.
У снежној тмици, праисконској вејавици,
тумарали су, ко поражени у бици,
сви они што давно напустише кућни праг.

И час би прхно вео жене што нам је спас
некад нудила у топлом, међу корењем,
час би, место сељака, из снега вирно клас.

А онај врх, баш је нестајао у снегу,
перо је давног ловца што нам је на брегу
причао како да победимо борењем.

ВРЕМЕ ЧУДА, II

Свашта преживели, али с уживањем:
и младе салате, вина, јагњетине,
државе прављене уз пожуривање,
лажне обичаје, славе, заветине.

И заборављали речи аманета,
измишљали нове, реске и гласније
да би нам уз фијук нечијег танета
што је запетљано постало јасније.

Па се ту мотали славни одрпанци.
Један је викао: ћутите, бре, тамо!
Свршетак столећа без праве кафане.

Синђелић се јавља, црн из барутане.
Келнерски смисао зуји тамо-амо.
Забруји јаче: стигли Американци.

ПАРК

Кроз косицу траве прсти цветова
као знаци оних других светова;
измешани намерно: разне боје
своју тајну геометрију кроје.

Са грана лишће нагнуто је десно,
а гране лево; случајно, ил свесно?
Читаве крошње затрепере горе,
ал стабла доле вуку их, и море.

У великој тишини мирног парка
ниједне истине, све тиха варка.
Ко да две разне, а од истог руке
развлаче природу и њене звуке.

Куда да крочи ућутао човек?
Ћути и парк. Неће га проћи. Довек.

ПОСЛЕДЊИ СТИХОВИ О ТЕБИ

Ето, поново сам отворио врата:
јесен, првомајска не струји арија.
Напољу рђају унутрашња злата.
У мени постојиш, само си старија.

Читавог живота: нада као плата.
Тебе не би будне никада, раније.
Довољна су била унутрашња злата
да у сну шапућу: ње има, брани је!

Ево, изблеђује јесења позлата,
пролеће отекло, још таласавије,
а ти из времена, са неког доксата,
смешиш се и пушташ да ме век савије.

И пева се, пева, све наше арије
теше ме, има те, у мени старијем.

НОЋ У ГОЛУПЦУ

На Дунав пада ноћ, отвара се тама
хор звезда улази, оре се сводови
све дивно изгледа, божја панорама
свечано и моћно, ко царски бродови.

Али у суштини: празнина и ништа.
Тек река и човек случајно се срели.
Река из градова, славних боравишта
дотекла да са мношћу помрчину дели.

Дунав Европљанин, будућности весник.
А о мени мисле да сам српски песник.
Оба постојимо именом и делом.

А шта смо и ко смо, стар Дунав, стари ја?
Његова под водом, ил моја под челом
чија је дубља празна провалија?

ДОГАЂАЈ У ГОЛУПЦУ

Црњански, Раичковић, у Голупцу.
Речи преписке око *Три њојме*
– да народ чита, у штампарском ступцу –
у лап-топ слажем, уз старе бојме.

Милош Голубац помињао није,
Стеван је хтео, овде, пред смрт саму.
Хомоље кишу сад за њима лије,
лаптопску доба отвара им таму.

Ту су поново, ево, сахрањени.
Један се мршти, па иште оловку,
а други вапи Суматру, Јан Мајен.

Њихови Срби, ваљда нахрањени,
крију епове у лап-топ актовку.
Дунав ко Дунав. Не зна зашто траје.

ЈАБУКА

Стара јабука, нагнута над шупом
(и она стара, покривена плехом),
трио стараца са оближњом клупом,
сваког августа шаље знаке неком.

Дању и ноћу, у смишљеном ритму,
плодове баца на плех, на тишину
по тајној шифри – две крупне, па ситну –
у звук преводи свемирску висину.

Ноћу баш моћно глас тај мирни звучи,
јече ударци са далеке тачке
као порука: знате шта вас мучи!

Али то чују само пси и мачке.
Гомила спава, хрче, наједена.
Србија спава. Спава моја жена.

НАСЕЉАВАЊЕ БЕОГРАДА (БОРЧА)

Станујем у кући од неколико кућа.
Смештене су око правоуглог дворишта:
мудре се зборе, или се комшијски трућа
са краја на крај новог словенског зборишта.

Идеја тог дома, древна љубавна тајна:
темељ на лесу, а испод витког слемена,
у највишој кули, заспала дева бајна –
одоздо је буди митски жамор племена.

Варвари са река, са поља – сад станују.
Од столетних шума издељани сточићи,
столице, ормани – по собама самују.

Као да нису на њиви с подземним хлебом,
моје се сиве куће, нови сирочићи,
антенама закачиле за хладно небо.

КОЈА ЈЕ ТО ПТИЦА НА МОМ ПРОЗОРУ

Перје има, не дрхти. Озбиљан, строг, кљун.
Крила уз тело, у ставу мирно шетка.
На хладан симс бачен црни свемирски трун.
Бдије, а није отац, мајка, ни тетка.

Гледа ме различитим очима, свесно.
Да л је љута, ил се шали? Чик, погоди!
Крене симсом лево, па окрене десно,
јер светске директиве тај кљун спроводи.

Врабац ли је? Чавка? Голуб? Сиви соко?
Питам већ вековима, како се зове
стражар мог покушаја да погледам свет.

Знам, и данас, у собном кавезу сапет:
у сурим видицима, негде високо,
пера њеног лета још ваздухом плове.

КОСА И МАЉ

Коса откида главе свему што расте,
укида биље, реже малена тела
(салату справља за богове, ил краве),
сечивом оцењује природна дела.

Маљ удара дрвене главе стубова,
утерује натраг у земљу све оне
што су хтели да крену изнад рубова,
да под капима у ваздуху зазвоне.

Неће, сине, трајати ваљда довека
време лагане косе и тешког маља!
Хуји ли доба трава, стуба-човека?

Да израсте све што расте како ваља.
Да усправност буде тиха слутња неба.
Да доле, у трави, чује се шум хлеба.

РЕКЕ

По Херогошу

Човек коље човека, држећи га за браду.
На другој обали дижу зграду од опека.
Реку не занима због чега кољу човека,
нити је занима чему намењују зграду.

Бик боде бика, надвикују се навијачи.
На другој обали се развија индустрија.
Реку не брине који од бикова је јачи,
нити зна гради ли човек, ил божја мистрија.

Јер теку невине реке мирно, безобзирно,
и зато над рекама највећа је тишина,
под мостовима зато највећа је висина.

Зато изненада, у виру вечно прозирном,
сред тешког времена, може напаћено око
да види коњаника модрог. Јаше дубоко.

ДРУГИ СОНЕТ О ПИЈЕЊУ ПИВА

Одједном изнесу стотину кригли
за ознојену гомилу кошуља;
блед се службеник из сале одшуља,
за њим одмагли и Шваба задригли.

На поздрав пиву сви су руке дигли,
сви стоје, с хреновкама у стомаку;
крај улазних врата, црн у буцаку,
збуњено стао један тек пристигли.

Нико га не види, јер пивски поздрав
поносно шири стотину ноздрва:
„за криглу спремни!“, „зиг хајл!“, или „вива!“.

И лампе клати ритам овација,
снажне акције радост свима прија.
Расте, у пари, сабласт мрког пива.

РУЧАК

За ручком, једе се, пролазе меса
кроз мене тужно, као кроз никога.
Празна је тегла ајвара. И кеса.
Жеља не ради у мозгу. Свико га.

Речи се нижу од уста до уста,
нађе се на тим концима свачега.
А опет соба дубоко је пуста.
Нигде певања, ни кола. Нашега.

Ни у першуну, ни у чорби тајне.
Оштрице ножева лукаво сјајне,
увек приправне да боду и секу.

Сијају и очи печеног брава.
И та два сјаја последња у веку
нестају у диму попушених „драва“.

УПАМТИО САМ ТО, II

Смрш Сшоје Узелац

Ситна, у подруму високе болнице,
тихих апарата везале је жице,
спустила се сенка у наручје таме,
легла међу своје на дну унске јаме.

Њених најмилијих навирање крви
(брат, сестра, ил мајка – ко је био први)
стално је кретало из Уне да плави:
да ли ће престати сад у њеној глави?

Мозак притиснули крв и моћна јава
двадесетог века бежање и клање
кратко одмарање, па бомбардовање –

све то је поднела стидљива доброта
коју танке цеви воде из живота
да први пут мирно негде се наспава.

БЕОГРАДСКИ ДЕТАЉИ

БЕОГРАДСКИ ТРОТОАРИ

Мирни испружени
док их диркају штиклице
заспали мртви,
али кад их чизма удари –
то одјекује вековима.

ЧИКА ЉУБИНА

Јуче, у месари, на кукама
висили су комади меса –
мудраци
који потонуше у себе
из несхватљиве целине.

ТРГ РЕПУБЛИКЕ

Из Опере, гомила шарених тканина
просу се на трг;
бледи ваздух склони се у страну.

ИЗЛОГ У КНЕЗ МИХАИЛОВОЈ

Ствари
уредно сложене
са тачним подацима о вредности живота.
Можеш ли да се одмакнеш
и да безбрижно
шеташ?

САВА И ДУНАВ

Београде,
прија ли ти
тај мутни загрљај даљина?

КАЛЕМЕГДАН

Оно велико жуто,
што пропада у сремску равницу,
је ли то сјај
који чекасмо вековима?

ПАНЧЕВАЧКИ МОСТ

Зглобови шкрипе.
Газише га, па срушише
војске.
Обнови га чекић, уз помоћ
српа.
Па је срп по њему комбајнима звецкао,
па је чекић гојзерицама куцкао
одлазећи у историју.
Шкрипе зглобови наши.

РИМСКЕ ИСКОПИНЕ НА КАЛЕМЕГДАЊУ

Ни темељи, ни зидови.
Остаци остатака.
То је сада наш дом.

1999.

А где је небо?

Нема неба.

А шта оно светлуца иза авиона?

МАЛО ОКНО НА ЧУБУРИ

Мала кућа

мали дим

мало окно

мали људи

мали шпорет

мали лонац

мали пасуљ

мало пиво

мале успомене.

АВАЛА, ПОСЛЕ

Како би било теби

како би било теби

моћниче не срећниче

да ти неко одломи руку

коју ниси имао.

НЕБО

ЕВО

Ево с неба сам почео да гледам
очи лудака да прероним дубље
да чистијег сна свему се не предам
изнутра бељен као споља рубље.

Да преслушам звук лелеке цвиликe
хоћу да мирни слепац будем тамо
где нови свеци вргоше приликe
јер нема земље небо зјапи тамом.

Тако сâм ево гледајући ћутим
изнад година које као клатна
лик нам срезаће и невољно слутим
нашим душама растуриће платна.

СЕЋАТЕ ЛИ СЕ

Пада снег слабо они којих нема
с тужног салвета ситне беле мрве
тресу по нама као да се спрема
дан из године опет неке ...прве.

Једне сам и ја ако се сећате
пресељавао на панонски тепих
унутрашње те народе плећате
пуне доброте и предања лепих:

личила су им скромна боравишта
на гнезда птица што слободно лете
вукући нити из вечних складишта
да само време густ цемпер исплете.

Комшија на сто од дасака чврстих
ставио књигу (светла влада тмином)
крај књиге шака сви сложени прсти
а има места за хлеб со и вино:

кружног бивања чворови у дрву
тврди отоци на бескрајном путу
чувену причу о градњи и црву
просто покажу уму у беуту.

Пада на ствари а и на године
снег ко изглед наш потрошен и сипак.
Шта ће вирити од нас из родине?
Кост? Класје жита? Људско лице? Ипак?

ТВРДОЋЕ

И кише висе лаки с неба ланци
разни барјаци као и облаци
дуж тротоара изникли незнанци
кад ходаш питаш чији су кораци.

Изломљени су свих душа рубови
лица тргова нагрдиле красте
где смо стајали од града стубови
онуда смиље и босиље расте.

Нити је време нити бити може
да све препустиш дубини мисли злој.
И док последњи минути се множе
почињеш опет ничега први слој.

Улицама се хиљаде самоће.
Како градити без братског рамена?
Твој град се гради само од тврдоће
а од камена ником ни камена.

ЉУДИ СТВАРИ

Причају о клању затим и кољу
тако збуњену одмарају душу
да разумеју изгубили вољу
буље ко бебе у збивања тмушу.

Ноћ одјекују крици уопштени
крвава ткива цуре преко ствари
кажу некад ће млаз вода поштених
суу крв смирити у бескрајној бари.

Каткад из реке из мутног таласа
снено провире одсечене главе
дигне их оса невидљивога стаса
прамичци косе крију очи плаве.

Поред њих теку шерпе и тањире
блузе капути од тканине грубе
с наочарима око не извири
четкица тражи у устима зубе.

Први пут блиски и ствари и људи
у праелементу се љуљушкају
живи чак живљи откако из груди
кроз црне рупе ваздуси шушкају.

Они што кољу причају о клању
очас ућуте ко бебе слушају:
нејасни звуци да ли су у стању
да се из крви у речи згрушају.

ЖМАРЦИ

Падне завеса: светлаци-комарци
започињу плес у сувим очима
у крвотоку заиграју жмарци
од оног што је судбина срочила.

Да дигне рука хоће сву тежину
непостојећих обухватних ствари
али не може да снагом свежину
врати из теже те бескрајне твари.

Скупља хладноћа створовима уста
али то није оштрог леда зима
већ нека течност равнодушно густа
незнано када уливена свима.

Па сад у оку соби непрегледној
пада завеса светлаци промичу
око и не зна ил му је свеједно
да срцу људски излази измичу.

Ко ли ће тихо наћи врата спаса
и на чист ваздух невину арију
пустити складно певану из гласа
слободну песму од свега старију?

ДУША

Како да кажем душо мило моје
и да те руком привучем до себе
кад наше сенке у даљини стоје
у њима празно наша душа зебе.

Зна се да нећеш сести уз колено
које од христа никуда корача
у збуњености свег што је створено
звучањем речи не замахом мача.

Нахраниће те медом и шећером
тамне кашике бесконачних стања
стварно издаће тебе за вечером
док чежњом гребеш дно крајњег сазнања.

Шта ли си душо кад ниси у души
вечно питање над мирочем вила –
врхунцем бежи као да се руши
с неба где никад лака није била?

Хајде сад душо хајде моје мило
што си и облик а и ништа ти си
под ово птичје завуци се крило
које с мог тела као рука виси.

ЖУТОСТ

Необичан је тај жућкасти мали
један из војске уличних звркова
кад прича гледај шта су заиграли
под носем жути мишеви бркова.

Не слушај речи све су истрошене
чему сазнање чему ли мудрости
сав је бољитак и све су промене
тек само игра те неме жутости.

Жутим длакама ко светским концима
веже празнину хапси мисли разне
а под зубима жутим поклопцима
већ су истине сложене ко казне.

Кад низ улицу жута глава оде
када ишчезне под зградама мрачним
тад ће полако из мучне слободе
дићи се сунце на штакама зрачним.

БАЛАЧКО

Преиначавам. Помажем људима
да то не буду. Да се ослободе
служења глави и њеним ћудима.
Кажем: од мисли настају сподобе.

Прва мисао чучи крај огњишта
вајка се судби мирну вуну преде
онда одједном напуни склоништа
растера људе сруши распореде.

Друга је ватра која снажно жуди
за висинама у звучној слободи
њени пламичци решетке су људи
њена их срећа у затворе води.

Треће мисли као да и нема
нико с њом није повезао речи
какве ли она тек ледове спрема
којима људе од људскости лечи.

Раздвајам дакле. Радове од плана.
Све моје мисли ништа друго нису
до танки сумрак што од прошлог дана
одваја слова у племенском спису.

Пропаст ме храни већ више столећа
храни лепотом гради чудовиште.
Хоће ли мачем који се не сећа
све људске главе небо да заиште?

Ту ће их анђел редати сувисло
опробавати ко клавира дирке
празне ће склопке лупкати са смислом
па ће кликнути: гле лепе ли збирке!

А моје тело пуно историје
страха и наде крикова у тмици
и паљевина с којих се дим вије
трунуће на некој земљописној скици.

ВРЕДНОСТИ

И нови људи прослављају песме.
Циљеве знају па траже вредности.
Прљави у сну стајемо пред чесме.
Што лепу земљу пожалих опрости.

Тужан сам знао да то није нада
да неће проћи болне израслине.
А кад погледам брду изнад града
свуда порасле смокве и маслине.

Нова господа у новом изгледу
кућним језером златна утва плива
на свили седе а свилу не преду
на плећима им кадива и дива.

И небо ново! Као да га нема
гледа просјак гледа и стенице
гледа весеља а под њим док дрема
у празно расту бјелице шенице.

А пријатеља слушама како лаже
умотава се момчиловим крилом.
Он је видео шта му књига каже
и то је њему врло мило било.

У гомилама попустили крила
историја их густом крвљу стеже
заборављена посестрима вила
нова родбина крадом перје реже.

Тврде нам вере нигде ни за лека.
У чему ли ће чврснути вредности?
Ко зна да лети под бедемом чека.
Збуњена земља нека му опрости.

ЈАНИ ДЕВОЈКА

(Удаја Јани Плећевић)

I

Отац јој србин мајка францускиња
а у загребу од рођења живи.
Кад неког слуша лепу главу криви.
Наше горе лист. И свуда странкиња.

Црвенокоса. Ватра која пламти
јер јесте с неба међу људе пала.
Заслепљен Боже рекао сам хвала
што ми је дато да призор упамтим:

улицом мину црвене олује
виши смисао нестајања општег
и сви су хтели да као знак поште
очима пипну ватрице што хује.

II

Ватрена му се учини девојка
да је премудра и од виле бајне
да су јој звезде прозирније сјајне
у тим очима. Чудна а лепојка.

Скину са руке часовник од злата
у часовнику три драга камена
то је мој прстен рече па с рамена
капутом танким заштити је од зла.

Чедно јој пружи румене руже струк
а она њему струк босиљка бела
даде се оком па руком па цела:
прве љубави наступио је мук.

III

Лака и светла из собе у собу
лети крилима вела свадбенога.
Изабрала сам човека једнога
шапуће мајци баш у инат добу.

Док у даљини мумла грмљавина
под белим велом црвени увојци
као из снега кад ничу пупољци
као кад столњак закрваве вина

па црвенило шири се тканином
цури из ране јаниног младића:
лежи далеко од сватовског пића
у мрачном јарку венчан са празнином.

IV

Неће са нама низ сумраке оде
црвенокоса куда је кренула
косе јој боја брзо је венула
опет у своје небеске слободе

Њен бели вео лепршав у зраку
на мах и лако све је црњи био
а моја љубав оно што сам снио
светлела рана у европском мраку.

Кажеш свеједно. Знам живот ће проћи.
Нисмо једини. Без нас дан се спрема.
Ал дан ниједан без ње смисла нема
са њом смисао никад неће доћи.

НЕБО

Земља ће мирно после рата сваког
сложити реке планине и села
као из неког подухвата лаког
вратиће куће и племена цела.

Тамо где рат је срушио знамења
и божја дела извргао руглу
ставиће земља гомиле камења
уместо храма новог лашца куглу.

Као да никад друго није било
она ће људе све у распореде
нека ће прса покривати свилом
на нека плећа товарити греде.

На разбојишту где се чују крици
дижу кржаве до рамена руке
земља већ прима странке по сатници
тражи тишину за клавирске звуке.

Мрље од крви лимфе и масноће
брзо опраће росом младе траве
опет навреће свитања јасноће
црно бледеће у снегове здраве.

Све што из рана топло је цурило
јутром хладиће земљини глечери.
(Велико небо стидом набубрило
сву крв просуту рашири с вечери:

сутоном ћути нешто га нагриза
као сврдлање у желуцу чира.
– Ситне су звезде гледане изблиза
сузе што искре из далеког вира.)

ГРЕЈАЊЕ

Букнула ватра. Греде захватила
Њени мишеви у зиду већ гребу
граби ли граби свет је дохватила
црним се димом прикучила небу.

Није то ватра светло старих снова
ни она која са огњишта дими
јер је кренула из тамних основа
њоме ко блицом мрак ће да нас сними.

Није то ватра уз коју се пуши
и греју леђа уморна од рада
она одморна кућу ће да сруши
да нам запламти као нова нада.

Не примичи јој ни бешкота хлеба
ни овнујскога дебелогa меса
тек зловна жишка из срца јој треба
и на хартији мало сувог беса.

Хладно је било. Празно је трајало
мртвило дана и потајних жеља.
Све на свом месту ко да је стајало.
Окна је ткала мраза мирна преља.

Онда: реч ватра! Чекасмо је дуго.
Палаца језик крено из подсвести
писца за столом ратара за плугом.
То више нису мале градске вести.

То је сад пожар! Спасилац хвали се!
Вечност већ наш је случајни тренутак.
Звано не знамо. Свест по свест пали се
глава нам општа чему окренута.

МОГУЋНОСТИ

Ни ја чини се не чекам озбиљно
ове стихове: нит ће да напију
ни да нахране. (Само ће обилно
црнина слова топити хартију.)

Неће вратити икога ко оде
да снива сенком иза овог неба:
у тихи понор очајне слободе
из тихе језе свакодневног хлеба.

У првој ноћи никад више неће
стајати голи мушкарац и жена:
међу звездама она се сад шеће
као једина на небу промена.

Нит ће се небо од земље растати
плаво и суво: с руба ће ко сузе
у дно бескраја румено капати
век-два кржаве цедиће се блузе.

Свако ће дрво шумети у страху
и беспомоћно махати гранама
неће се наћи у телу и праху
ничег што леком шапће у ранама.

Нити ћу моћи да прејаку гледам
туштју призора што тмици долазе
нити умећу да сновима предам
слабост и снагу дана што пролазе.

Нити ће оно што бити не може
из тамне речи осветлити људе:
за стих и душу риме се већ множе
да буде оно што моћи ће да буде.

ГЛАЖ

Знам да та земља постоји још тамо
где су границе тешке а прозирне
Њени су људи у простору тамном
одакле киша плакањем додирне.

Чујем их јутром када сат зазвони
бријање кафа хватање трамваја
успех на послу нови милиони
могу до сутра тако да набрајам

у бифе сврате када кући крену
на једну љуту да се живот свари
па се потуку столеће окрену
срби хрвати сви словени стари.

Видим ту земљу ево знам јој атар
гвозница врана мачак и град глашки
град тетумио радочајник батар
чујем на тргу псовање по нашки.

Нигде оваква на картама није
нема цртане нити прецртане
а ипак видим дим се нежно вије
мада су куће давно похаране.

Шкропљена ничим што пада са неба
која пшеница ниче без престанка?
Нема те земље има њеног хлеба
просјај је звезда – траг њеног нестанка.

Само у лакоm троуглу плавети
који се назре кад се облак склони
постоји нешто што стари завети
назваше тугом људском од искони.

РАСПАДАЊА

Празни призори слике у бусији
бар да нас негде мисао још чека
нема описа чак ни у русији
ноћ је улица фењер аптека.

Низ време пружен излизан тротоар
покаткад бљесне излог у неону
тражење смисла води у писоар
пакао смештен у градском реону.

А тамо стењу тешко им је бреме
то семе и реч пада у марију
они с начелом новац јесте време
воле да брзо уд тужној зарију.

Стални просјаци чуче као вране
у молитвама побожно роморе
а онда скоче динаре да бране
и међу се се хоће да поморе.

Спори чувари појуре лопове
марија виче потецте млакоње
ко да је чује сви праве послове
у инђији је тешко безакоње.

Јер није више што је било јуче
анђели као чартер авиони
изгубили су од небеса кључе
у њедрима им снују шкорпиони.

Сетне ли уши наслуте кораке
не то је ништа снег и бљузгавица
да ударају печат на облаке
не спремају се дванаесторица.

Језик се неће огласити криком
која је књига наспрам овог века
не чита блока у русији нико
не светли фењер шта ће апотека.

ЗЕМЉА

Давно а јуче једна бара била
у њој се небо раставило сликом
од земље кад се водом обавила
и своју тугу посветила ником.

Тада је кажу летењем кренуло
све што у неком чабру је чамило
све што је негде у души венуло
на том се небу кажу помамило.

Све што је као окренута слика
у огледалу чезнуло смисао
покренуло се из небеског трика:
еп такав полет није описао.

У вучјој кожи свиња овца крава
узјаха земљу мукањем обузе
блејањем гроктом музиком свих права
која ком некад зна се ко одузе.

А телефонски калаузи верно
тумаче кратке вучје заповести
књиге закевћу ил заћуте смерно
нема истине важније су вести.

Вучји урлици и уздаси мукли
измешали се са скичањем људи
вучји облаци: баром су се вукли
а сад не дају зори да заруди.

Отад ноздрва насталог човека
вучјег мириса праменчиће крије.
(А земља шта ће навикла је чека
јер ништа друго ни чекала није

да млади сељак са медом у вину
још једном мирно страоре страоре
ока упртог у ишчезлу висину
гвозденим плугом прву бразду заоре.)

СКАМЕЊЕНИ

I

Успавајте се где сте затечени
Кад сте у живот коракнули бољи.
Кренусте, бодри, нечим усхићени.
А да л' то беше по божијој вољи?

Свако је хтео нешто, а сви свашта,
Ко год је хтео, мнио је да може
И да родити имао се рашта,
Да ће смисао и крв да се сложе.

Нисте знали да ваше страшне снове
Други већ с новцем мешају и броје,
Да закони су за вас донесени.

Ко лађе које изгубљено плове,
Нисте знали да више не постоје
По свету добри, горки, занесени.

II

По свету добри, горки, занесени,
О, ваши снови миришу прејако
Ко цвеће када, склоњено у сени,
Жуди за сунцем, жељно а нејако.

Па кад изађе међу ствари дана,
Када та светлост почне да га меље,
Цвеће постане мали украс стана
Снови постану краљевске повеље.

Све ваше чежње, заноси говора
Сва ваша здања, прављена да трају,
После слављења, шта буду на крају?

Тишина. Ветар. Сув венац ловора.
Ви, жељни, где сте, у шта претворени,
Ви руке по трави, ви уста у сени?

III

Ви руке по трави, ви уста у сени
Када ничег нема, страхови се јаве
Пошаљу абере тешкој успомени
Пробуде се звери, аждаје и страве.

Сви турци и немци, одјекну ратови,
Зајаучу песме, запуцају праге.
Једнима се чини: витешки атови.
Други ко да виде шверцере и раге.

Док јесте волели, волели сте лудо,
А када мрзите, мрзите још луђе.
Нестајете с криком да живот је чудо.

Кад себе немате, све вам буде туђе.
Што више повести, све сте више неми,
Ви закрвављени и ви заљубљени.

IV

Ви закрвављени и ви заљубљени
Баш вâс једва чека бог без људског лица
Коме ни обриси нису измишљени:
Сунце није око, месец трепавица.

Али је за људе, на њих мисли само
Препуна је бриге компјутерска глава:
Овде их прогони, а милује тамо
Уместо Моцарта, свира људска права.

Није љут, нити прек, као они бивши.
Чак је и батина његова смирена.
(Мада то не тврде сви ваши почивши.)

И кад нуди снове, више склон намени,
Тад прошапће тихо тонове сирена:
Зарастите у плав сан камени.

Зарастите у плав сан камени,
Тако, коректни, јер нисте више
Закрвављени и заљубљени,
Гледајте ниже, зборите тише.

Зашто с надом умишљати нешто,
На страшном месту зашто стајати?
Своју причицу везите вешто
Кад постојите, зашто трајати?

Нека буде што пре било није,
Успорите откуцаје крви,
Нек се смире живци историје.

Ви мртви, по свету повијени
Ходајте, браћо, снујте у мрви
Ви живи, ви сутра убијени.

VI

Ви живи, ви сутра убијени
Сатови вам нису навијени.
У речима снови похрањени
Делима су давним намењени.

Ви из песама нисте пробуђени
И блесак бомби сјаји вам у зени
Ко казна јер сте били узбуђени.
Зато сањајте и живите снени.

Дике очевима, мајкама невени,
Топови већ стоје за вас изливени,
Ножеви су спремни, споменик на стени,

Сви славни датуми у замаклом веку,
И зато спавајте, нека без вас теку
Те црне воде у беличастој пени.

VII

Ви црне воде у беличастој пени
Дадосте земљи у којој затворени
Ко месечари тапкате, опијени
Мраком што ври у новој врховној зени.

Спавате у тами, снівате невени
Да ће заискрити у вечној копрени.
Ваш је приковани на високој стени,
Ваше су песме ваши стари рефрени,

Ваш је младенац на крсту уморени,
Ваш је поштењак под звездом поражени,
Ваши су сунцем летачи оборени,

Ваше непостојеће у васељени,
Ваше је ништа у сну и успомени
И мостови над празно извијени.

VIII

И мостови над празно извијени
Моћни градови лако порушени,
У древном дому жишци угашени,
Златни пехари давно испијени.

А ти некуда, главо, хајде, крени,
Из тешких нада трептајем се прени,
Нису дамари сви поремећени,
Ни сви судови крвни зачепљени.

Мораћеш душо, обрни-окрени,
Да у дубокој тој прогледаш сени,
Осмотривши се да кажеш: промени!

Они који су на те наоштрени
Од труљења су лакши што те плени.
Заустави се биљко и не вени!

IX

Заустави се. Биљко. И не вени.
Чиста казаљко. Крени. Век замени.
Долази стварност. Грми. Из даљине.
То су јој речи. Од муње хаљине.

Шапћу мотори. Дискурси модерне.
Мрмљају власти. Јаке. И дводелне.
Галами папир. Екрани. Сијају.
Ено. Судбине. Већ се одвијају.

Стегните. Себе. Уши. Зачепите.
Селотејпима. Душу. Облепите.
Болани. Човек. Дојчин. Самлевени.

Ходајте. Тако. Усправни. Без кости.
Као. Слабости. У моћној. Стварности.
Успавајте се. Ко камен. Невени.

X

Наспавајте се, ко камен, невени,
Па на посао, у канцеларије,
На врат кравату, јасно одевени
Међ компјутере и којештарије.

Еспресо кафу, не руске чајеве
И кока колу, не српске кабезе
Па да уђете у лаке рајеве
Зује европске све пословне везе.

Кликните бићем, онлајн поручите,
Долари, еври, и декларације,
Нацрт је спреман, само одлучите.

Када свршите све операције,
Мада сте млади за развој створени,
Успавајте се тужни, уморени

XI

Успавајте се тужни, уморени
У механизму. Ви сте тужни део
Тешког умора. Ви сте уморени,
машина није. Јер свет је сад цео.

У фином ткању, како год се зове,
Пакт, заједница, чежња милиона,
Живот се сјаји и смислови плове
Преко јахуа, гугла, телефона.

Мрежа живаца сваког живог створа
Компатибилно трепери у духу.
По том се знању пропињу и мора.

И лав умире и урлик на стени.
Сенке нестају ко шапат у уху.
Последња птицо, мом лику се окрени.

XII

Последња птицо: мом лику се окрени,
Нађи причу у цртама лица,
Не како је везу по шару рефрени:
То није лик – доказ потерница.

Како да пронађем оно чега нема?
Има неба ал ти птица ниси.
Из песама то је само бивша тема.
Како ваздух са тог неба виси?

Нема ни ваздуха то су измислице.
Како онда свуда лете птице?
По коридорима, радари их воде.

Велиш значи да нема слободе.
Ја реално, а ти како? Утеши ме,
Изговори тихо ово име.

XIII

Изговори тихо ово име
Бранко Иво Десанка Змајова
Сава Милош Његош и Стерија
Перун Страор Вид и Хранивоје

Изговарај по реду имена
Сричи муцај све слово по слово
Па ћеш доћи до свог презимена
Као старо оно биће ново

Па ћеш наћи воду сан и боју
Нешто мало у свему велико
Наћи себе наћи земљу своју

Можеш главом тада крв да замениш
Да се дигнеш чипом и челиком
И онда се у ваздуху скамениш.

XIV

И онда се у ваздуху скамени.
Не питај зашто, не питај по чему,
Јер су високо остали знамени
Моћног песника што стоји у свему.

Наступила је новог века суша.
Не пева живот у светским чудима.
Нема љубави не постоји душа.
И да ли има нечег у људима.

Мали разговор, пасуљ, вино, пита,
Слике предака а будуће мисли,
Око вољених рука обавита.

Будите добри горки занесени.
Ви сте се кажу око ничег стисли.
Успавајте се где сте затечени.

XV

*Усїавајтїе се гдє сїе заїшечени
По свешу добри горки занесени
Ви руке по шрави, ви усїа у сени,
Ви закрвављени и ви заљубљени.*

*Зарасїиїе у йлав сан камени
Ви живи, ви суїтра убијени,
Ви црне воде у беличастїој йени
И мосїови над йразно извијени.*

*Заусїави се биљко и не вени:
Усїавајтїе се, ко камен, невени
Усїавајтїе се шужни, уморени.*

*Последња йїицо: мом лику се окрени
Изговори шїхо ово име
И онда се у ваздуху скамени.*

Време Сџарих Песника

Сећам се мора кога нема.
Жањице. Увала.
Маслињак иза шљунковите плаже.
И зрика зрикаваца,
и жамор таласића на шљунку
одмах се претачу
у стару тишину.
Усамљена кућа од камена,
кафана за намернике.

По маслињаку расути
грубо тесани столови од дрвета,
уз сваки по две тесане клупе.
Сви празни, осим једног:
седе четири песника.
На столу сир из уља,
маслине са дрвета,
пршута са тавана,
лоза из бурета.
Речи ретке, и тихе,
да не надјачају море.

Одједном, јак звук,
као хука векова:
оближња маслина
паде, уз прасак.
Без разлога,
ако се не рачуна досадна
тестера зрикаваца.

Триста година је упорно рађала,
црном муком из камена
хранила малобројни народ.
Онда се није знало за питање опстанка народа,
па се чуло сасвим друго,
о маслини и вековима,
из уста високог песника:
„Ко ће,
о овоме,
написати песму?“
Нико није извадио дигитрон,
да израчуна кубикажу
и цену,
смањење приноса, раст профита.
Зрика зрикаваца,
жамор мора на шљунку,
дубоки мир маслињака.
Само то.

Беше време када су и маслине падале слободно,
изнутра,
у присуству песника.

СЛОВО У ВАЉЕВУ

ТРАЈАЊЕ ПОЕЗИЈЕ

У животном добу када песници, ако га дочекају, или довршавају дело или сабирају шта су урадили, дакле, у својој 66. години, Десанка Максимовић је објавила књигу *Тражим њомиловање* и тиме отпочела зрелу фазу свог песничтва која је потрајала готово три деценије. Нова песничка младост, у понечему јача од прве, једнако успешне лирске осећајне младости. Ту позну стваралачку светлост, не толико честу у светској а поготово у српској поезији, сама Десанка је, по сведочењу Стевана Раичковића, описала следећим речима: „...као да јој је пала нека копрена с очију – одједном јој се сав живот указао јасним и прозирним, без замршених тајни постојања и мутних мисли о смрти... а песнички исказ природан и ненапоран... ослобођен свих оних трема и дилема које су је мориле читавог живота...”

Да би се замршене тајне постојања одмрсиле у поезији, песникињи је било потребно оно што је и добила, а у једној другој прилици и сама означила као потребу песника – дуг живот. Живот је почела при крају деветнаестог, а завршила при крају бурног двадесетог века. Мењале су се државе и имена држава у којима је живела – а Десанка је била песник. Догодио се рат, један, па други, па трећи, па четврти – а Десанка је била песник. Мењали су се политички системи – Десанка је остајала песник. Мењали су се режими и носиоци тих режима – а Десанка је била песник. Напредовале су окупације, ослобођења, револуције – и Десанка је напредовала, али као песник. Избијали су на врх књижевни правци и моде, и књижевници, који би је скрајнули – а Десанка је у скрајнутости била песник. Обасипана је сла-

вом, читанкама, чак јој је за живота дигнут споменик – а Десанка је издржала и наставила да буде песник.

Песничко дело Десанке Максимовић, у свом тако дугом настајању и развијању, као да симболизује трајање поезије. Песников живот пролази кроз различите мена, мења се и судбина народа коме песник припада, мења се језик у коме песник ствара – а разлози поезије остају. Трајање поезије није само доказ да она има посебно, рационално тешко објашњиво место у животу људи, нити само доказ да друга људска дела или збивања која погађају људе не могу спречити настајање и постојање поезије. Трајање поезије је и залог да ће све лоше у животу изаћи, у крајњем збиру, на добро. Оно доба, ако га буде, када поезија нестане, биће последње доба човечанства.

Тако дуг песнички живот Десанке Максимовић природно је поставио и теме њене поезије и сам начин писања. Није се она бавила песничким открићима чији би блесак произвео револуцију у језику и поезији. Десанка је писала полако и мирно, сигурно и дубоко, о стварима које припадају унутарњем и спољном животу појединца и животу људи међу којима је. Како је осећајно писала о љубавним треперењима властите, женске душе, тако је, са истим песничким саосећањем, писала и о треперењима душе свог народа. И то је још једна порука дугог песничког живота Десанке Максимовић, упућена песницима, нарочито песницима новог доба: да би био песник, песник мора да буде у дубокој песничкој вези са људима који говоре његовим језиком. Није Десанка писала о свом роду само да би га патриотски славила, чак не ни само да би му ране видала, него и зато да би дошла до себе и остала са собом у свом језику.

Шта би Десанка Максимовић писала данас, да је жива? Пошто је толико дуго писала то што

је писала, исто би радила и данас. Њене теме трају, како то код песника бива. Она би и данас, овде, у Бранковини, као тобож превазиђени романтичар у времену тобож неумитне реалности, упитала:

„Зар и врлине народа пролазе и старе?
Зар више неће бити великих дана?
О, честити сељаци бранковински,
зар бисте и ви све дали за паре?
Зар и ви не разликујете више
част од ракије и дувана?“

Захвалан Задужбини на награди и свима који присуствују овој свечаности, морам да захвалим и Десанки Максимовић, једном анегдотом. Крајем 1971. био сам, као млад песник, на некој књижевној вечери у Мионици. После вечери, пришао ми је дечак од десетак година, с Десанкином књигом у руци, и замолио: „Чико, хоћете ли да потпишете уместо Ваше маме?“ Потписао сам, а касније, када сам је упознао, испричао то Десанки. Насмејала се и рекла: „Добро, кад год ти затреба, бићу твоја мама!“ Тако сам, тада, имао две маме. Данас немам ни једну, па као сироче могу – без осећања породичне протекције, коју ни Десанка не би дозволила – и да примим награду која носи њено име.

О ПЕСНИКУ

Мирослав Максимовић је рођен 1946. у Његошеву, у Бачкој, од оца Мила, из Цвилина, на Дрини, и мајке Стоје, рођене Узелац, из Мијестре, на Уни. Прве две године живота провео је у Његошеву и Цвилину, а од 1948. године стално живи у Београду (изузев девет година, од 1956. до 1965, које је провео у Сарајеву, Загребу и Книну).

Објавио је следеће књиге: *Сјавач њог ујијачем*, песме, Београд, 1971 („Бранкова награда“ за најбољу прву књигу на српскохрватском језичком подручју, у Сремским Карловцима; награда „Млада Струга“ на Струшким вечерима поезије); *Мењачи*, песме, Београд, 1972 (награда „Милан Ракић“ Удружења књижевника Србије); *Песме*, Београд, 1978; *Сећања једног службеника*, песме, Београд, 1983; *Сонети о живојним радостима и шешкоћама*, Београд, 1986 (награда „Бранко Миљковић“ у Нишу, награда „Раде Драинац“ у Прокупљу); *55 сонета о живојним радостима и шешкоћама*, Сарајево, 1991 (награда „Исидора Секулић“ Задужбине Исидоре Секулић); *Живојнишки свеш*, Београд, 1992; *Поред*, мали есеји, Ниш, 1995; *Небо*, песме, Београд, 1996. (награда „Бранко Ћопић“ из Фонда Задужбине Бранка Ћопића при САНУ); *Сјавач њог ујијачем* (потпуна верзија), песме, Београд, 1997; *Изабране њесме*, Београд, 2000 (Змајева награда Матице српске у Новом Саду, Дучићева награда у Требињу); *О књигама и живојну*, есеји и сећања, Београд, 2001; *Београдске њесме*, Чачак, 2002; *Скамењени*, Краљево 2005, *77 сонета о живојним радостима и шешкоћама*, Београд, 2008. Добио је, такође, за укупно песничко дело Дисову награду, у Чачку 2002, Жичку хрисовуљу, у Кра-

лєву 2005, награду Памборидис фондације, у Никозији 2006, награду „Десанка Максимовић“ у Бранковини 2008. Исте, 2008. године добио је награду „Заплањски Орфеј“ на Миљковићевим песничким сусретима у Гапином Хану, а ове, 2009. године добио је награду „Васко Попа“ за књигу *77 сонета о живићним радостима и шешкоћама*.

Између 1968. (када је објавио прву песму) и 1971. године, добио је више награда за рукописе. Песме су му превођене и објављиване у различитим антологијама и часописима на енглеском, руском, француском, немачком, италијанском, пољском, чешком, словачком, румунском, белоруском, јерменском, шведском, словеначком, македонском језику.

Приредио је књиге: *Изабране њесме* Бранка Миљковића, *На острву њисаћеџ сџола* и *Крајке њриче* Душана Радовића (са Матијом Бећковићем), *Један мођући живић* Стевана Раичковића, *Црногорске њоеме* Матије Бећковића, *Просвети-на књиђа љубавне њоезије*, *Баш свашџа*, сабрани списи Душана Радовића.

Био је у оснивачкој редакцији листа „Књижевна реч“ (1972–1976), као и у редакцији часописа „Књижевност“ (1978–1986). Од 2006. до 2008. био је главни уредник двонедељних новина за културу „Бестселер“. Различите послове (менаџерске, пропагандне, уредничке) радио је у Књижевној омладини Србије, Удружењу књижевника Србије, Београдском издавачко-графичком заводу. Радну каријеру је завршио онако како је и започео: као слободни уметник.

САДРЖАЈ

<i>Вољење слободе</i>	5
-----------------------------	---

СПАВАЧ ПОД УПИЈАЧЕМ

I

(Свака пчела из сна долеће...)	11
(Лекови сукнули из несвесног...)	12
(Ќад слабу дигнеш руку...)	13
(Уситните ме уситните ову новчаницу...)	14
(Разумне морске немани...)	15
(Дечје море је пуно уља...)	16
(Ножеви лепоте бљесну на столовима...)	17
(Циц по миц и – ту смо...)	18
(Шћућурени у подруму...)	19
(Стара генералица из приземља...)	20
(Недељом док духовне воде...)	21
(Трамваји...)	22
(Зеленило...)	23

II

Хамлет у Његошеву	27
На београдском хиподрому	28
У лонцу	29
Обала	30
Јачања	31
Нова музика	32
Матура или Залазак сунца	33
Спавач под упијачем	34
Напуштање цигарете	36
Опис није коначан	37

МЕЊАЧИ

Баново брдо	41
Београд, ноћ	42

Садржај прозора	43
Приватна јесен	44
Личности	45
Празник	46
Поноћна револуција	47
Концерт	48
Сливена у уџбенике, против моје воље	49
Мењачница	50
Путујем, али нисам видео одсутну равницу	51
Повратак у дом	52
Силазак у кафану	53
Можда једино могућа, љубавна песма	54
Једино јутро	55
Ретке склоности	56
Заветрина у Прокопу	57
Речник	58
Вожња, аутомобилом	59
Лов, слика, стварност	60
Говори су од провидног целофана	61
Физички кабинет	62
Израђивачи цигара	63
Лађе низ Саву	64
На топлој обали Саве	65

ПЕСМЕ

I

Осмех из библиотеке	71
Возови	72
An die ferne geliebte	73
Брза заљубљивања, непостојеће љубави	74
Биоскоп и факултет	75
Мртва природа	76
Догађај с лекаром	77
Коњак	78

II

Земља, ватра, ваздух, вода, Оља	81
Путерно море	87

Fior, frondi, herbe, ombre, antri, onde, aure soavi	89
Хипици у мљетском кампу	91

СЕЋАЊА ЈЕДНОГ СЛУЖБЕНИКА

Криза	95
Гледање моста	97
У свакој канцеларији	98
Службеник без стана	99
Састанак	100
Вједогоње на седници	101
Лирска вечера шефа извозно-увозног одељења	103
Животиња у предузећу	105
ПУСЧПСН	107
Суседна и друге канцеларије	108
Канцеларија будућности	109
Занимања једног писара	110
Анегдота	111
Ране	112

ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ

Животиње	115
26. мај 1990.	117
Удбаши моје младости	119
Always trouble comes double	121
Поњава	123
Дунав	125
Види се	127
Пијаца	129
Класне разлике	131
Осећам незадовољство у штампарији	133
Идеално дрво	135
Прапратно, призори	137
Стара љубав	139
Политика	141
Мрачни мркал	143
Животињски свет	145

СОНЕТИ О ЖИВОТНИМ РАДОСТИМА И ТЕШКОЋАМА

I

Музичар у општем купатилу	151
Индијански одгој	152
Лист	153
Корен	154
Измишљање среће	155
Велики орах	156
У кампу, после десет година	157
Доме мој	158
Армагедон	159
Надвожњак код Господарске механе: припрема и изградња	160
Омеђина	161
Учитељ енергије	162
Девојчица са улице	163
Палма	164
Сонет о пијењу пива	165

II

Сад је све прошло	169
Тако је говорио Заратустра	170
Мала ваза	171
Векна	172
Сипо: товиж	173
А шта да ради честит човек	174
Језеро	175
Саградио сам кућу	176
Попео сам се у воз	177
Отворио сам врата	178
На веранди, писао сам есеј	179
Гледао сам заспалог сина	180
Гледао сам кроз прозор	181
Упамтио сам то	182
Упалио сам роштиљ	183

III

Повест	187
Ево га, дубок снег	188
Време чуда, II	189
Парк	190
Последњи стихови о теби	191
Ноћ у Голупцу	192
Догађај у Голупцу	193
Јабука	194
Насељавање Београда (Борча)	195
Која је то птица на мом прозору	196
Коса и маљ	197
Реке	198
Други сонет о пијењу пива	199
Ручак	200
Упамтио сам то, II	201

БЕОГРАДСКИ ДЕТАЉИ

Београдски тротоари	205
Чика Љубина	205
Трг Републике	205
Излог у Кнез Михаиловој	205
Сава и Дунав	206
Калемегдан	206
Панчевачки мост	206
Римске ископине на Калемегдану	206
1999.	207
Мало окно на Чубури	207
Авала, после	207

НЕБО

Ево	211
Сећате ли се	212
Тврдоће	213
Људи ствари	214
Жмарци	215
Душа	216
Жутост	217
Балачко	218

Вредности	220
Јани девојка	222
Небо	225
Грејање	227
Могућности	229
Глаж	231
Распадања	233
Земља	235

СКАМЕЊЕНИ

I	239
II	240
III	241
IV	242
V	243
VI	244
VII	245
VIII	246
IX	247
X	248
XI	249
XII	250
XIII	251
XIV	252
XV	253

<i>Време Сџарих Песника</i>	255
-----------------------------------	-----

СЛОВО У ВАЉЕВУ

Трајање поезије	259
О песнику	263

Мирослав Максимовић
ШАПАТ КИШЕ О СЛОБОДИ
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Издавачи
ЗАДУЖБИНА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“
Београд, Скерлићева 1

ИП ПРОСВЕТА АД
Чика Љубина 1

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ
Београд, Скерлићева 1

За издаваче
Бошко Сувајић
Драган Мининчић
Срејен Угричић

Уредник
Ана Ђосић-Вукић

Ликовна опрема
Добрило Николић

Графички уредник
Бранко Христић

ISBN ????????????????

Тираж: 300 примерака

Штампа
????????????????????

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије – Београд

